

Izvještaj

„Nasilje ostavlja tragove – zvoni za nenasilje!“ – Stavovi i iskustva učenika vezana uz vršnjačko nasilje

Pripremljeno za: Centar za mirovne studije

Ipsos Puls d.o.o.

Budmanijeva 1, 10 000 Zagreb, Croatia
trgovački sud u Splitu, MBS 060032433
OIB 01710734686, Porezni broj 0376221
poslovna banka ZABA d.d.2360000-1101207595
IBAN HR2823600001101207595
www.puls.hr

tel +385 1 6008 900, fax +385 1 6008 999
e-mail puls.zagreb@puls.hr
Šime Ljubića 37, 21 000 Split, Croatia
tel +385 21 430 430 • fax +385 21 430 444
e-mail puls.split@puls.hr

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i športa

URED ZA UDRUGE
VLADE REPUBLIKE
HRVATSKE

Ovaj materijal nastao je uz finacijsku podršku Europske unije, u okviru projekta „Nasilje ostavlja tragove - Zvoni za nenasilje“. Za sadržaj je isključivo odgovoran Centar za mirovne studije i ne može se smatrati službenim stavom Europske unije. Stajališta izražena na ovom izlošku ne odražavaju nužno stajalište Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

SADRŽAJ

1 Kako čitati tablice	3
2 Uvod i metodologija.....	5
3 Rezultati istraživanja	10
3.1 Ocjena rada i ponašanja u školskoj zajednici.....	10
3.2 Percepcije školske klime	14
3.3 Samoefikasnost u rješavanju sporova	22
3.4 Teme	26
3.5. Socijalna distanca.....	36
3.6 Iskustva vezana uz nasilje.....	40
3.7 Percepcija uzroka nasilja.....	61
3.8 Preporuka za razvoj boljih odnosa u školi	64
4 Zaključci.....	67

1 Kako čitati tablice

Obrazovanje-posljednja ZAVRŠENA škola:

	Total	Spol		Tip naselja	
		Muški	Ženski	Grad	Drugo
N	1198	599	599	704	494
sig		0.00		0.00	
Bez škole	1.8	2	2	1	2
1 do 7 razreda osnovne škole	5.1	4	6	3	8
Osnovna škola (svih 8 razreda)	19.4	17	22	14	27
Jednogodišnja ili dvogodišnja stručna škola	1.3	1	2	1	1
Trogodišnja stručna škola za zanimanja	11.8	15	9	10	14
Četverogodišnja stručna škola za zanimanja	40.4	41	39	44	35
Gimnazija	4.6	4	6	6	3
Viša škola, prvi sstupanj fakulteta	6.3	8	5	7	5
Fakultet, akademija, visoka škola	8.8	8	10	12	4
Magisterij	0.3	0	0	1	
Doktorat	0.2	0		0	0
Total		100%			

- Naslov govori o varijabli čije su relativne frekvencije dane u tablici
- U prvom stupcu **Total** su dani postoci za svaku kategoriju tabelirane varijable.
- Svaki sljedeći **stupac** predstavlja procenete dane varijable u okviru neke subpopulacije.
- Red označen sa **N** označava veličinu baze, tj. kolika je veličina (pod)uzorka na kojemu su izračunati postoci
- Red sa oznakom **sig**, predstavlja značajnost Hi-kvadrat statistika promatrane varijable i varijable iz stupca. Ako je hi-kvadrat značajan, značajnost je napisana bijelim slovima.
- Posljednji red tablice **100%** govori o tome da se sve vrijednosti svakoj od stupaca zbrajaju do 100, tj. da su prikazani stupčani postoci.

Iznad prosjeka			Ne odstupa	Ispod prosjeka		
0.01	0.05	0.10		0.10	0.05	0.01

Ćelije tablice su obojene u plavo, tj. crveno, ako je vrijednost njima značajno iznad, tj. ispod prosjeka. Koriste se dvije nijanse plave, odnosno crvene boje, za dva nivoa značajnosti: svjetlija nijansa za odstupanja značajna na nivou 0.05, a tamnije nijanse plave i crvene za nivo značajnosti od 0.01.

Primjer tumačenja podatka iz tablica (strukture obrazovanja):

- Značajnost hi-kvadrata (značajnost oba hi-kvadrat statistika je manja od 0.01) nam govori da je distribucija obrazovanja po spolu tj. po tipu naselja značajno drugačija.
- Kada se pogledaju ćelije tablice onda se vidi da ima značajno više muškaraca sa trogodišnjom stručnom školom za zanimanja na nivou značajnosti 0.05 (u cijelom uzorku ispitanika sa ovim tipom obrazovanja ima 11.8%, a među muškarcima 15%). Također, žena sa ovom vrstom škole ima značajno manje (na nivou 0.05) 9%.
- Ispitanika sa fakultetom, akademijom, visokom školom u gradu ima značajno (nivo 0.01) više nego u cijeloj populaciji tj. 12%, kao što ih u ruralnoj sredini ima značajno manje (isti nivo značajnosti od 0.01) tj. 4%.

Na skali od 1 do 5 ocijenite opće stanje u zemlji

	Total	Spol	
		Muški	Ženski
N	1013	500	513
sig		0.13	
Ocjena 1	23.1	23	23
Ocjena 2	35.3	37	34
Sum -	58.4	59	57
Ocjena 3	35.1	35	36
Sum +	4.9	5	4
Ocjena 4	3.9	4	4
Ocjena 5	1.0	1	1
Odbija odgovoriti	0.5	1	0
Ne zna	1.0	0	2
Total		100%	
Mean	2.23	2.24	2.23

- Ako tabelirana varijabla predstavlja ocjenu ispitanika na nekoj skali onda su dodana još 3 reda
- Red označen sa **Sum -** predstavlja sumu postotaka na negativnim ocjenama.
- Red označen sa **Sum +** predstavlja sumu postotaka na pozitivnim ocjenama.
- Ispod ocjena nalaze se ostali nespecifični odgovori ispitanika.
- Red označen sa **Mean** predstavlja aritmetičku sredinu ocjena.

2 Uvod i metodologija

U sklopu Projekta „Nasilje ostavlja tragove – zvoni za nenasilje“ Centar za mirovne studije je proveo istraživanja na učenicima škola koje sudjeluju u sklopu projekta. Uz kvalitativno istraživanje koje je provedeno sa stručnim suradnicima i nastavnicima iz tih istih škola, cilj je bio ispitati iskustva i stavove učenika vezane uz nasilje među vršnjacima. Škole su za sudjelovanje u projektu identificirane i odabrane od strane lokalnih partnerskih organizacija (Delfin Pakrac, Pokretač Korenica, Savjetovalište “Luka Ritz” Zagreb) prema pokazanoj motivaciji za dugoročnu suradnju na prevenciji nasilja i poticanju aktivizma.

Cilj projekta “Nasilje ostavlja tragove - Zvoni za nenasilje!” je razviti kapacitete za razvoj i provedbu dva mehanizma prevencije nasilja među mladima, promocije ljudskih prava i demokratskog građanstva: edukaciju za nenasilje kroz Građanski odgoj i obrazovanje, te poticanje aktivnog angažmana djece i mladih u zajednicama, u suradnji organizacija civilnog društva i škola. Projekt se provodi kroz edukacije nastavnika, učenika, studenata u suradnji s lokalnim organizacijama civilnog društva i Istraživačko-obrazovnim centrom za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Aktivnosti na projektu su: stručna usavršavanja nastavnica, Škole ljudskih prava za srednjoškolce, Mirovni studiji – program za odrasle građane, istraživanje o prevalenciji nasilja, izrada zbornika, stručni simpozij i kampanje u zajednici. Projekt uključuje 335 direktnih i 500-tinjak indirektnih korisnika. Financiran je od strane Europske Unije, Ureda za udruge Vlade RH i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Dugoročni cilj projekta je doprinijeti prevenciji nasilja među mladima i promovirati aktivizam kroz afirmaciju holističkog pristupa – odgovora cijele zajednice na nasilje. Projekt traje dvije godine, a provodi se u partnerstvu Centra za mirovne studije, Istraživačko-obrazovnog centra za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, udrugama: Pokretač iz Korenice, Delfin iz Pakraca, MIRamiDA Centar iz Grožnjana, Savjetovalištem “Luka Ritz” iz Zagreba i osnovnom školom Milana Brozovića iz Kastva, te 18 škola iz kojih dolaze učenici i nastavnici.

Istraživanje se temelji na istraživanju koje je za potrebe Centra za mirovne studije u sklopu publikacije „Učiti za mir“ napravio Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja Instituta za društvena istraživanja Zagreb 2010. godine. Instrumenti koji se odnose na opću ocjenu ponašanja škole i njezinih aktera, atmosferu u školi, samoefikasnost u konstruktivnom rješavanju sukoba ili sporova, pojavnost i učestalost agresivnog ponašanja učenika, koliko učenici uče o mirovnim temama te osnovni demografski podaci preuzeti su gotovo u cijelosti iz studije. Uz već spomenute instrumente u upitnik su uvršteni

instrumenti koji mjere pojavnost nasilja vezanog uz nove tehnologije, skala socijalne distance, uzroci nasilja iz perspektive učenika te prijedlozi učenika kako poboljšati odnose u školi.

Ciljevi istraživanja su sukladni ciljevima istraživanja provedenog 2010. godine te su prošireni u skladu s novim temama.

Ciljevi istraživanja su:

- Utvrditi opću sliku učenika o školi i njezinoj zajednici (učenici i nastavnici)
- Analiziranje percepcije odnosa između učenika i odnosa između učenika i nastavnika kao sastavnica školske klime
- Utvrditi mišljenja učenika o zastupljenosti i potrebi uvođenja mirovnih tema u nastavne sadržaje
- Utvrditi pojavnost i učestalost agresivnih obrazaca ponašanja u školskom okruženju među vršnjacima
- Utvrditi pojavnost i učestalost nasilja uz nove tehnologije među učenicima
- Utvrditi socijalnu distancu učenika prema pojedinim učeničkim skupinama
- Utvrditi što učenici percipiraju kao uzroke nasilja među vršnjacima
- Utvrditi učeničke prijedloge kako poboljšati odnose u školi

Istraživanje je provedeno u 18 škola s područja Zagreba, Like i Zapadne Slavonije čiji su stručni suradnici i nastavnici već sudjelovali u kvalitativnom dijelu istraživanja. U istraživanju su sudjelovali učenici osmi razreda osnovnih škola te drugih razreda srednjih škola. Ukupno je istraživanje provedeno na 700 učenika.

Tablica 1. Struktura uzorka – škole

		N	%
Uzorak		700	100%
Škola:	Strukovna škola, Gospić	39	6%
	Ekonomska i turistička škola, Daruvar	43	6%
	OŠ dr. Franje Tuđmana, Korenica	29	4%
	Opća gimnazija, Gospić	35	5%
	Obrtnička škola, Požega	47	7%
	OŠ braće Radić, Pakrac	45	6%
	OŠ Zrinskih i Frankopana, Otočac	19	3%
	SŠ Otočac	41	6%
	SŠ Pakrac	46	7%
	OŠ Stenjevec, Zagreb	32	5%
	Grafička škola, Zagreb	52	7%
	OŠ fra Kaje Adžića, Pleternica	47	7%
	OŠ Dr. Jure Turića, Gospić	42	6%
	OŠ Žitnjak, Zagreb	44	6%
	Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj, Zagreb	12	2%
	OŠ Frana Galovića, Zagreb	45	6%
	OŠ Lipik	36	5%
	18. Gimnazija, Zagreb	46	7%

Tablica 2. Demografska struktura uzorka – karakteristike učenika

		N	%
Uzorak		700	100%
Spol	Ženski	383	55%
	Muški	283	40%
	Bez odgovara	34	5%
S kime žive	S oba roditelja	561	80%
	S jednim roditeljem	112	16%
	Nešto drugo	21	3%
	Bez odgovora	6	1%
Odnosi u obitelj	Izrazito loši	9	1%
	Loši	18	3%
	Osrednji	40	6%
	Dobri	237	34%
	Izrazito dobri	395	56%
	Bez odgovora	1	0%
Najviši stupanj obrazovanja roditelja	OŠ	34	5%
	SSS	358	51%
	VS	279	40%
	Nepoznato	29	4%
Obiteljski životni standard	Mnogo lošiji od drugih	13	2%
	Nešto lošiji od drugih	47	7%
	Jednak kao i kod drugih	374	53%
	Nešto bolji od drugih	173	25%
	Mnogo bolji od drugih	86	12%
	Bez odgovora	7	1%
Pripadnik nacionalne manjine	Da	77	11%
	Ne	610	87%
	Bez odgovora	13	2%

Tablica 3. Demografska struktura uzorka – karakteristike vezane uz školu

		N	%
Uzorak		700	100%
Regija	Lika	205	29%
	Slavonija	264	38%
	Zagreb	231	33%
Škola	OŠ	339	48%
	SŠ	361	52%
Uspjeh u prethodnom razredu	Dovoljan ili niže	6	1%
	Dobar	209	30%
	Vrlo dobar	308	44%
	Izvrstan	141	20%
	Bez odgovora	36	5%
Ocjena iz vladanja	Uzorno	592	85%
	Dobro	94	13%
	Loše	12	2%
	Bez odgovora	2	0%
Broj neopravdanih sati	Niti jedan	373	53%
	1	94	13%
	2-4	88	13%
	5-10	42	6%
	Više od 10	41	6%
	Bez odgovora	62	9%
Izrečene mjere	Niti jedna	538	77%
	Opomena	115	16%
	Ukor ili strože	44	6%
	Bez odgovora	3	0%

3 Rezultati istraživanja

3.1 Ocjena rada i ponašanja u školskoj zajednici

Na samom početku su učenici zamoljeni da procijene ponašanje škole, drugih učenika i nastavnika. Učenici su trebali ocijeniti školu i njezinu zajednicu, odnosno na koji način procjenjuju njezin rad i ponašanje.

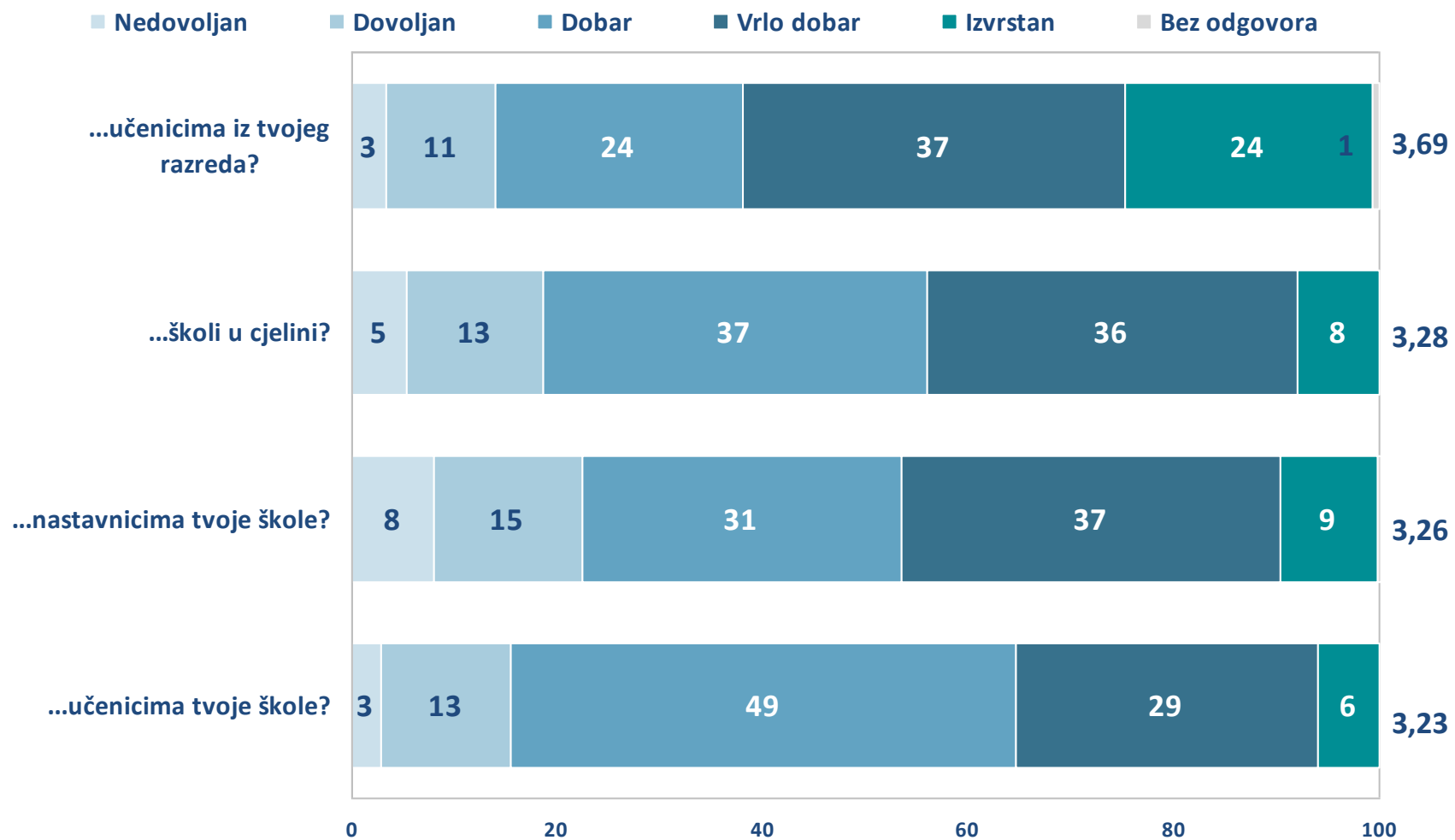
Najpovoljnije mišljene učenici imaju o svojim kolegama u razredu, nešto manje od 2/3 učenika ponašanje svojih kolega u razredu ocijenila bi kao izvrsno ili vrlo dobro. Lošije školske ocjene (nedovoljan i dovoljan) svojim razrednim kolegama dodijelilo je 14% učenika. Prosječna ocjena ponašanja svojih razrednih kolega je 3,69. Škola u cjelini i nastavnici su od strane učenika podjednako ocijenili, 44% učenika ih ocjenjuje višim školskim ocjenama. Oko 35% učenika svoje kolege iz škole ocjenjuju višim ocjenama, a polovina „trojkom“. Postoji razlika u ocjeni školske zajednice i njezinih članova s obzirom na određene socio-demografska obilježja ili obilježja vezana uz školu ili školski uspjeh. Učenike u školi nešto bolje ocjenjuju učenice nego učenici. S obzirom na samoprocjenu situacije u obitelji učenici koji situaciju obitelji opisuju kao izrazito dobru općenito sve odnose opisuju višim ocjenama dok su učenici koji su svoj obiteljsku situaciju ocijenila kao lošu kritičnija prema svim akterima u školskoj zajednici. Također učenici koji obiteljski standard ocjenjuju kao mnogo viši od ostalih skloniji aktere u školskoj zajednici opisivati kao bolje, dok su oni nižeg standarda češće suprotnog mišljenja.

Učenici iz Zagreba češće su kritičniji u opisu rada i ponašanja nastavnika, učenika iz svog razreda i škole u cjelini posebno u odnosu na učenike iz Slavonije. Također učenici iz srednjih škola kritičniji su u ocjeni rada svih osim učenika iz svojeg razreda. Učenici s višim školskim uspjehom bolje ocjenjuju rad nastavnika nego oni koji prolaze s „trojkom“ ili nižom ocjenom. Učenici s uzornim vladanjem bolje ocjenjuju učenike svoje škole i svojeg razreda nego učenici koji imaju loše ili dobro vladanje. Učenici s višim brojem neopravdanih sati su kritičniji u ocjeni rada školske zajednice. Učenici kojima nije izrečena mjera bolje ocjenjuju rad nastavnika i škole u cjelini od učenika kojima je izrečena mjera ukora ili stroža, dok učenike ocjenjuju podjednako što ukazuje da njihovo nezadovoljstvo odlukom ide prema školi a ne samim učenicima.

Slika 1. U školi se uobičajeno nalaziš u situaciji u kojoj drugi procjenjuju tvoj rad i ponašanje. Sad imaš prilike ti biti onaj koji ocjenjuje rad i ponašanje drugih. Koju bi ocjenu dao ...

<u %>

Prosjek

Tablica 4. U školi se uobičajeno nalaziš u situaciji u kojoj drugi procjenjuju tvoj rad i ponašanje. Sad imaš prilike ti biti onaj koji ocjenjuje rad i ponašanje drugih. Koju bi ocjenu dao ...¹

Prosjek; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
...učenicima tvoje škole?	3.23	3.28	3.14	3.25	3.23	2.90	2.81	2.90	3.08	3.38	3.18	3.24	3.24	2.85	3.20	3.33	3.45	3.08	3.25
...nastavnicima tvoje škole?	3.26	3.27	3.23	3.30	3.18	2.65	2.41	2.60	3.28	3.37	3.33	3.28	3.29	3.02	3.23	3.30	3.50	3.03	3.30
...učenicima iz tvog razreda?	3.69	3.67	3.72	3.71	3.63	3.65	3.07	3.23	3.66	3.80	3.82	3.74	3.62	3.44	3.69	3.72	3.78	3.64	3.71
...školi u cjelini?	3.28	3.29	3.27	3.31	3.19	3.00	2.67	2.60	3.24	3.42	3.26	3.32	3.27	2.88	3.25	3.40	3.47	3.14	3.31

¹ Kod analize podataka prema pojedinim karakteristikama učenika, učenici za koje podatak na određenoj varijabli nije bio poznat isključeni su iz analize.

Tablica 5. U školi se uobičajeno nalaziš u situaciji u kojoj drugi procjenjuju tvoj rad i ponašanje. Sad imaš prilike ti biti onaj koji ocjenjuje rad i ponašanje drugih. Koju bi ocjenu dao ...

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
...učenicima tvoje škole?	3.23	3.25	3.18	3.27	3.32	3.15	3.24	3.20	3.32	3.26	3.08	3.25	3.34	3.18	3.45	2.80	3.25	3.17	3.07
...nastavnicima tvoje škole?	3.26	3.27	3.39	3.09	3.59	2.94	3.17	3.27	3.44	3.26	3.21	3.43	3.13	3.14	2.74	2.73	3.36	3.10	2.49
...učenicima iz tvog razreda?	3.69	3.74	3.75	3.57	3.67	3.71	3.67	3.73	3.66	3.72	3.50	3.81	3.49	3.58	3.71	3.33	3.70	3.71	3.49
...školi u cjelini?	3.28	3.26	3.39	3.17	3.53	3.05	3.30	3.28	3.40	3.28	3.27	3.43	3.21	3.09	3.05	2.88	3.34	3.17	2.77

3.2 Percepcije školske klime

Uz opću ocjenu ponašanja škole i njezinih aktera, učenike se propitalo što misle o atmosferi u školi. Školska klima važan je aspekt za školu i sve njezine sudionike, kako za nastavnike tako i za učenike. Sukladno istraživanju iz 2010. godine ispitivana su tri aspekta razredne, odnosno školske klime: odnosi među učenicima, prijavljuju li sukobe ili nasilje nastavnicima te odnos učenika i nastavnika.

Kada se promatraju tvrdnje koje se odnose na učeničke odnose, 2/3 učenika se slaže da se učenici međusobno ogovaraju. Također se većina učenika (62%) slaže kako se učenici prijateljski odnose jedni prema drugima i da se međusobno pomažu u školskim aktivnostima (58%). Relativna većina učenika se slaže i kako se učenici različitih stilova života međusobno dobro slažu (46%), kako se tijekom razgovora izvan nastave poštuju (45%) te kako se učenici međusobno vrijeđaju i ismijavaju (41%). Najveća polarizacija učenika je kod stava da se tijekom rasprave na nastavi međusobno uvažavaju, njih 37% se slaže s tim stavom, a njih 29% se ne slaže, a još njih 29% niti se slaže ili ne slaže. Relativna većina učenika se ne slaže da se učenici međusobno sukobljavaju (45%), dok se njih četvrtina slaže. Sličan stav izražavaju i prema tvrdnji da učenici pažljivo slušaju jedni druge prilikom rasprave. Očekivano, najmanji broj učenika se slaže da učenici vole biti u školi, njih 9%, dok je 2/3 suprotnog stava. Promatrano u kontekstu nasilja među vršnjacima može se uočiti kako među učenicima prevladava mišljenje kako se učenici međusobno ogovaraju, dok su vrijeđanje i ismijavanje te fizičko sukobljavanje nešto rjeđe zastupljeni. O samoj pojavnosti bit će više riječi u sljedećem poglavlju, ovdje se isključivo govori o percepciji učenika o odnosima među učenicima. Uočene su razlike među učenicima s obzirom na pojedina socio-demografska obilježja ili karakteristike vezane uz školu. Učenice češće od učenika ističu kako se učenici međusobno ogovaraju te da se tijekom i van nastave međusobno uvažavaju mišljenja. Također to navode učenici koji smatraju da dolaze iz obitelji s lošijim životnim standardom. Učenici koji smatraju da su odnosi u njihovoj obitelji izrazito dobri na većini tvrdnji češće izražavaju pozitivne stavove nego učenici koji navode da su odnosi u obitelji loši ili osrednji. Učenici pripadnici neke nacionalne manjine kao i učenici s većim brojem neopravdanih sati rjeđe ističu kako se učenici prijateljski odnose jedni prema drugima. Učenici iz Zagreba više se slažu nego učenici iz Like da učenici različitih životnih stilova međusobno dobro slažu. Učenici iz Slavonije češće nego učenici iz Like navode kako se učenici međusobno ismijavaju i vrijeđaju. Učenici iz Slavonije se češće slažu sa tvrdnjama da se učenici fizički sukobljavaju, kako se međusobno ogovaraju, isključuju iz školskih aktivnosti učenike koji su različiti, ali se također češće slažu da se učenici međusobno pomažu u aktivnostima. Učenici se također razlikuju u pojedinim stavovima s obzirom na dob, odnosno idu li u osnovnu ili srednju školu. Učenici iz osnovnih škola češće navode kako se učenici

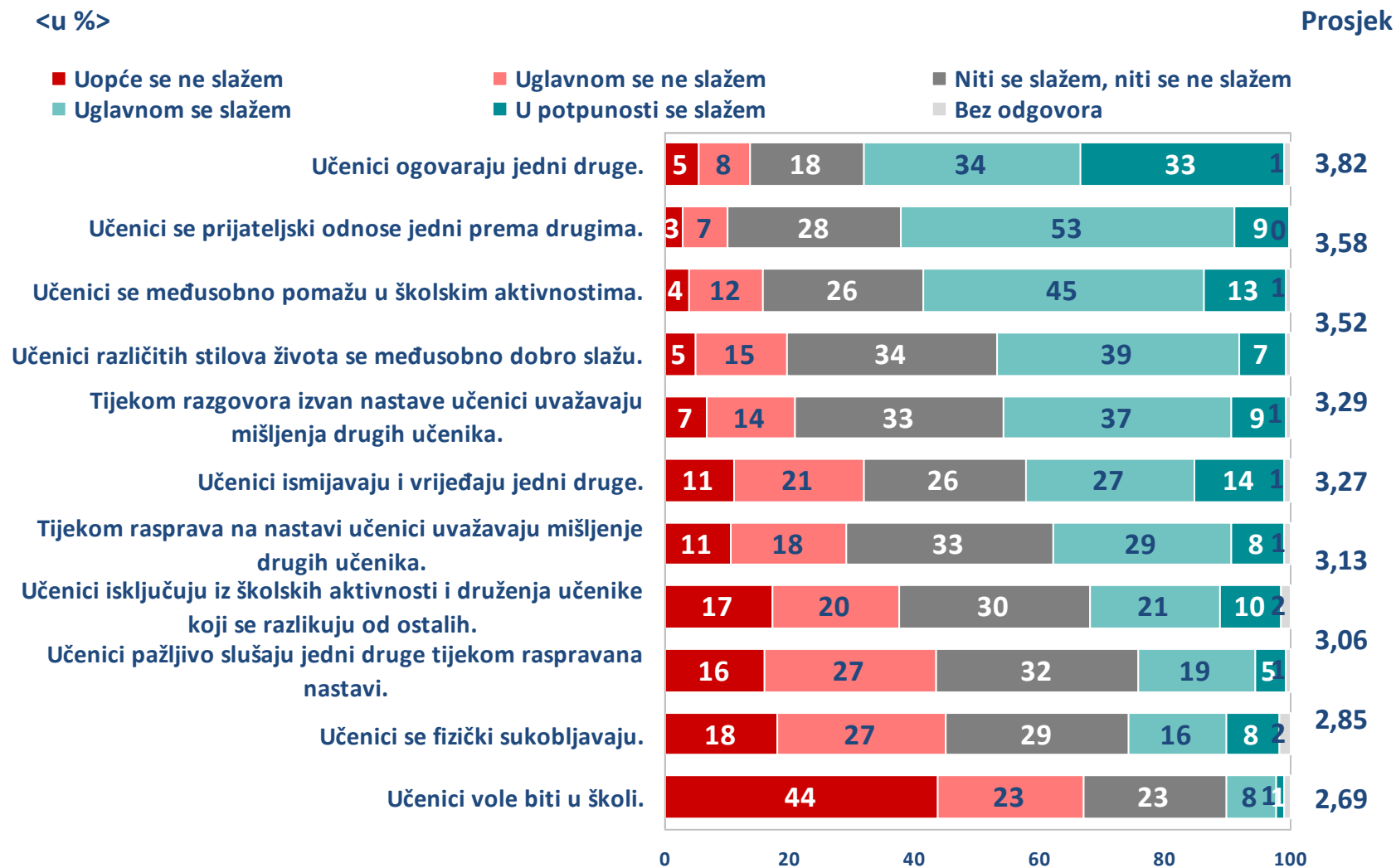
fizički sukobljavaju te da učenici vole biti u školi. S druge strane, učenici srednjih škola češće navode kako se učenici za vrijeme nastave i izvan nastave u razgovoru međusobno uvažavaju te kako se učenici međusobno ogovaraju. Učenici kojima je izrečena mjera ukora ili stroža mjera češće ističu od onih kojima nije izrečena mjera kako se međusobno fizički sukobljavaju.

Nastavnici prema percepciji učenika jesu potpora učenicima kada se dogodi neki sukob, većina učenika se slaže sa tvrdnjom da se mogu slobodno obratiti nastavniku ako se dogodi neki sukob (68%), da se nastavnici uključuju u rješavanje sukoba (64%), da ohrabruju učenike da kažu kada dođe do nasilja ili sporova (58%), te da pomažu u rješavanju sukoba (56%). Također odnose nastavnika prema učenicima učenici u većini slučajeva ocjenjuju dobrima, odnosno (relativna) većina smatra da ih nastavnici pažljivo slušaju (54%), da se odnose s poštovanjem prema njima (53%) te da se ponašaju pravedno (46%). Velika većina učenika se ne slaže s tvrdnjom da nastavnici vrijeđaju ili ismijavaju učenike.

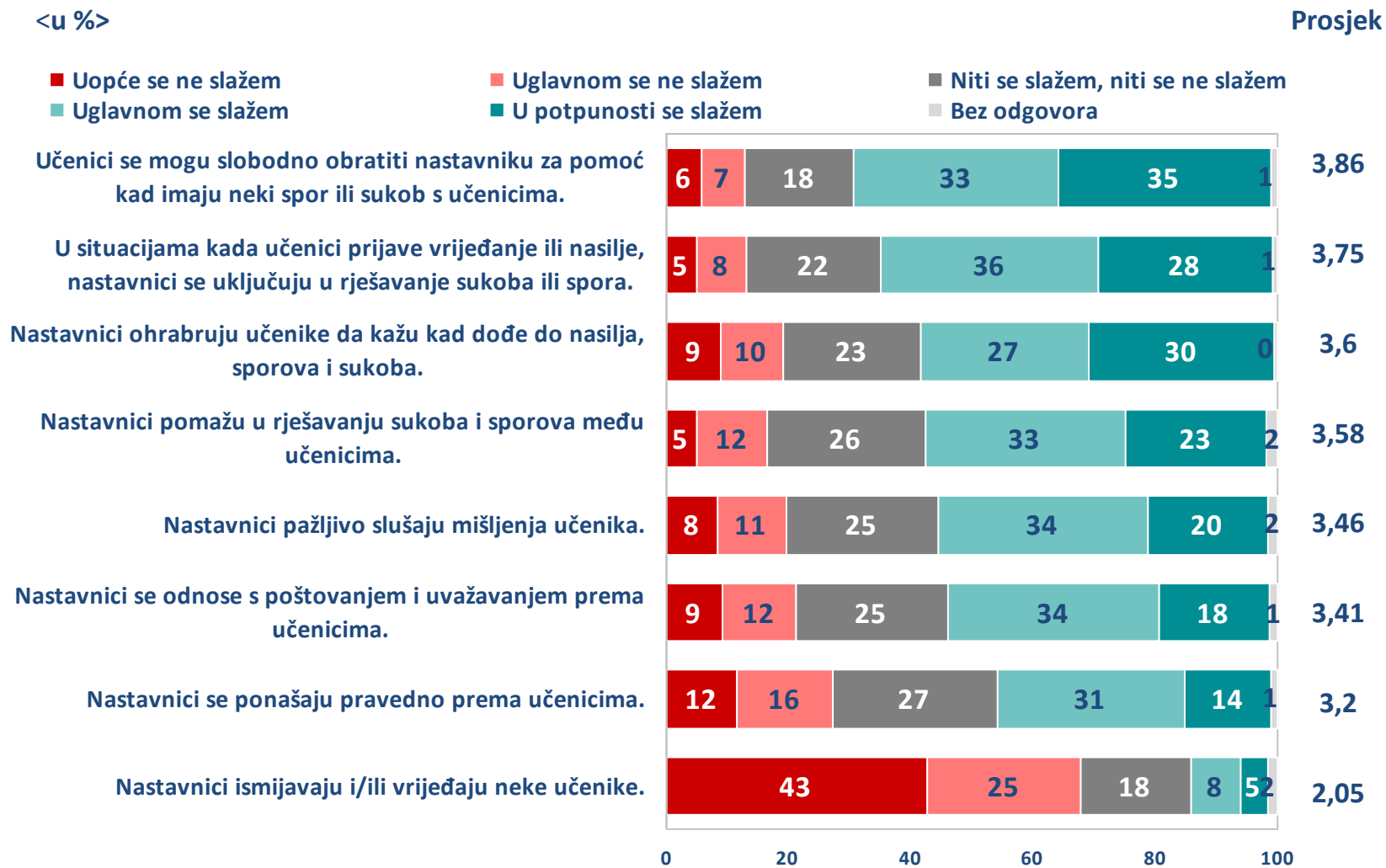
Učenice se u većoj mjeri nego učenici slažu kako nastavnici ohrabruju učenike da kažu kad dođe do nasilja. Percepcija kvalitete odnosa u obitelji ponovno se pokazala važnom i za percepciju tvrdnji koje se odnose na prijavljivanje nasilja i odnos učenika i nastavnika. Učenici koji odnose u obitelji opisuju kao izrazito dobre češće ističu i kako su odnosi nastavnika i učenika kvalitetni te kako su učenici prijavljuju nasilje nastavnicima, odnosno imaju podršku. Učenici čiji roditelji imaju niži stupanj obrazovanja češće izražavaju slične stavove kao i oni koji imaju dobre odnose u obitelji. Učenici koji su pripadnici nacionalnih manjina češće smatraju da nastavnici pomažu u rješavanju sukoba i sporova među učenicima, da se nastavnici uključuju u rješavanje sporova, te ih ohrabruju da kažu kad dođe do spora. Ujedno češće navode kako se nastavnici ponašaju pravedno prema učenicima, da pažljivo slušaju mišljenja učenika te se češće ne slažu kako nastavnici ne vrijeđaju učenike.

Učenici iz Slavonije češće nego učenici iz Zagreba smatraju da se nastavnici dobro odnose prema učenicima. Stavovi učenika iz osnovnih i srednjih škola se razlikuju u percepciji odnosa učenika i nastavnika te prijavljivanja sukoba. Učenici iz osnovnih škola imaju pozitivniji stav kada je riječ o ovim aspektima odnosa nego učenici iz srednjih škola. Učenici koji imaju izrečenu mjeru ukora imaju nešto lošije viđenje odnosa nastavnika i učenika.

Slika 2. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnosi među učenicima

Slika 3. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnos učenika i nastavnika/ prijavljivanje sukoba

Tablica 6. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnosi među učenicima

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Učenici se prijateljski odnose jedni prema drugima.	3.58	3.55	3.62	3.58	3.61	3.52	3.07	3.30	3.54	3.66	3.74	3.58	3.58	3.40	3.57	3.60	3.71	3.38	3.61
Učenici različitih stilova života se međusobno dobro slažu.	3.29	3.34	3.24	3.29	3.26	3.35	3.07	2.95	3.22	3.38	3.71	3.29	3.27	3.12	3.27	3.31	3.44	3.17	3.30
Učenici pažljivo slušaju jedni druge tijekom rasprava na nastavi.	2.69	2.69	2.70	2.70	2.65	2.67	2.33	2.27	2.60	2.81	2.91	2.66	2.70	2.52	2.72	2.65	2.83	2.57	2.72
Tijekom rasprava na nastavi učenici uvažavaju mišljenje drugih učenika.	3.06	3.12	2.94	3.06	3.11	2.86	2.89	2.80	2.97	3.15	3.32	3.10	2.99	3.10	3.10	2.99	2.95	3.07	3.06
Učenici vole biti u školi.	1.99	2.03	1.96	2.01	1.93	2.00	1.74	1.68	1.92	2.09	2.29	2.04	1.91	1.92	2.04	1.89	2.10	1.92	2.00
Tijekom razgovora izvan nastave učenici uvažavaju mišljenja drugih učenika.	3.27	3.34	3.20	3.27	3.31	3.05	3.22	2.90	3.24	3.32	3.42	3.27	3.30	3.35	3.33	3.17	3.13	3.14	3.28
Učenici se međusobno pomažu u školskim aktivnostima.	3.52	3.52	3.51	3.55	3.49	3.10	3.22	3.26	3.47	3.60	3.74	3.54	3.48	3.58	3.53	3.47	3.59	3.47	3.54
Učenici isključuju iz školskih aktivnosti i druženja učenike koji se razlikuju od ostalih.	2.85	2.80	2.91	2.85	2.92	2.45	3.04	3.24	2.83	2.81	2.65	2.88	2.82	3.17	2.75	2.81	3.16	2.84	2.86
Učenici ismijavaju i vrijeđaju jedni druge.	3.13	3.12	3.14	3.12	3.18	3.00	3.44	3.36	3.18	3.05	3.21	3.15	3.05	3.49	3.10	3.09	3.12	3.10	3.13
Učenici ogovaraju jedni druge.	3.82	3.93	3.66	3.83	3.81	3.57	4.04	4.10	3.79	3.79	3.94	3.89	3.69	4.25	3.84	3.68	3.69	3.84	3.81
Učenici se fizički sukobljavaju.	2.69	2.66	2.72	2.68	2.72	2.80	2.78	2.95	2.64	2.69	3.15	2.73	2.55	2.85	2.65	2.68	2.80	2.87	2.67

Tablica 7. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnosi među učenicima

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Učenici se prijateljski odnose jedni prema drugima.	3.58	3.56	3.56	3.62	3.60	3.56	3.58	3.53	3.71	3.60	3.47	3.67	3.47	3.50	3.55	3.27	3.58	3.62	3.45
Učenici različitih stilova života se međusobno dobro slažu.	3.29	3.03	3.35	3.46	3.35	3.24	3.32	3.29	3.26	3.28	3.33	3.32	3.08	3.43	3.52	3.27	3.26	3.42	3.30
Učenici pažljivo slušaju jedni druge tijekom raspravna nastavi.	2.69	2.84	2.59	2.68	2.65	2.73	2.67	2.70	2.72	2.69	2.71	2.74	2.63	2.63	2.81	2.49	2.71	2.68	2.51
Tijekom rasprava na nastavi učenici uvažavaju mišljenje drugih učenika.	3.06	3.09	3.00	3.09	2.98	3.13	3.13	2.99	3.06	3.08	2.96	3.11	2.94	2.94	3.00	3.05	3.11	2.96	2.72
Učenici vole biti u školi.	1.99	2.05	2.06	1.86	2.15	1.84	1.87	2.02	2.17	2.01	1.90	2.08	1.96	1.86	2.02	1.71	2.07	1.81	1.66
Tijekom razgovora izvan nastave učenici uvažavaju mišljenja drugih učenika.	3.27	3.18	3.32	3.27	3.16	3.36	3.23	3.25	3.38	3.31	3.02	3.31	3.26	3.15	3.26	3.17	3.27	3.25	3.23
Učenici se međusobno pomažu u školskim aktivnostima.	3.52	3.43	3.61	3.50	3.55	3.49	3.49	3.52	3.59	3.52	3.51	3.60	3.40	3.48	3.51	3.17	3.55	3.46	3.35
Učenici isključuju iz školskih aktivnosti i druženja učenike koji se razlikuju od ostalih.	2.85	2.84	2.95	2.74	2.90	2.80	2.78	2.86	2.82	2.86	2.81	2.83	3.05	2.89	2.83	2.83	2.87	2.79	2.76
Učenici ismijavaju i vrijeđaju jedni druge.	3.13	2.99	3.28	3.07	3.16	3.10	3.07	3.15	3.11	3.12	3.16	3.16	3.17	3.07	2.83	3.24	3.10	3.15	3.36
Učenici ogovaraju jedni druge.	3.82	3.79	3.94	3.70	3.72	3.90	3.77	3.81	3.86	3.82	3.79	3.78	4.07	3.97	3.55	4.05	3.81	3.79	3.93
Učenici se fizički sukobljavaju.	2.69	2.73	2.81	2.53	2.81	2.58	2.66	2.69	2.66	2.64	3.00	2.67	2.61	2.63	2.64	2.98	2.62	2.82	3.16

Tablica 8. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnos učenika i nastavnika/ prijavljivanje sukoba

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Nastavnici se odnose s poštovanjem i uvažavanjem prema učenicima.	3.41	3.40	3.46	3.48	3.16	3.14	2.78	3.08	3.35	3.53	4.15	3.38	3.39	3.40	3.43	3.37	3.49	3.27	3.45
Nastavnici se ponašaju pravedno prema učenicima.	3.20	3.14	3.30	3.24	3.07	3.00	2.74	2.75	3.15	3.31	3.71	3.15	3.23	3.15	3.16	3.17	3.48	2.88	3.25
Nastavnici pomažu u rješavanju sukoba i sporova među učenicima.	3.58	3.54	3.63	3.61	3.51	3.40	3.19	3.38	3.47	3.70	4.00	3.56	3.60	3.51	3.54	3.64	3.72	3.31	3.63
Nastavnici pažljivo slušaju mišljenja učenika.	3.46	3.47	3.44	3.51	3.27	3.32	3.12	2.79	3.43	3.57	3.82	3.38	3.57	3.57	3.40	3.54	3.58	3.15	3.52
Nastavnici ismijavaju i/ili vrijeđaju neke učenike.	2.05	2.13	1.95	2.02	2.20	2.00	2.59	2.33	2.06	1.97	1.97	2.09	1.97	2.20	2.09	1.97	1.86	2.29	2.01
Učenici se mogu slobodno obratiti nastavniku za pomoć kad imaju neki spor ili sukob s učenicima.	3.86	3.86	3.85	3.88	3.74	3.76	3.48	3.67	3.79	3.94	4.35	3.87	3.77	4.02	3.81	3.88	3.92	3.71	3.88
Nastavnici ohrabruju učenike da kažu kad dođe do nasilja, sporova i sukoba.	3.60	3.78	3.38	3.58	3.69	3.76	3.48	3.27	3.57	3.66	3.91	3.61	3.57	3.63	3.59	3.76	3.37	3.48	3.62
U situacijama kada učenici prijave vrijeđanje ili nasilje, nastavnici se uključuju u rješavanje sukoba ili spora.	3.75	3.81	3.68	3.76	3.73	3.71	3.19	3.51	3.63	3.89	4.24	3.74	3.71	3.86	3.70	3.85	3.68	3.52	3.79

Tablica 9. Slijedi niz pitanja o tvom viđenju atmosfere u školi i onoga što se u školama uči i radi u situacijama sukoba ili sporova. Koliko se slažeš s dolje navedenim tvrdnjama o tvojoj školi? – odnos učenika i nastavnika/ prijavljivanje sukoba

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Nastavnici se odnose s poštovanjem i uvažavanjem prema učenicima.	3.41	3.35	3.64	3.21	3.69	3.15	3.39	3.40	3.50	3.42	3.39	3.56	3.27	3.39	3.07	2.90	3.50	3.30	2.64
Nastavnici se ponašaju pravedno prema učenicima.	3.20	3.13	3.37	3.07	3.50	2.92	3.18	3.18	3.33	3.19	3.27	3.34	3.03	2.99	2.93	2.88	3.30	2.94	2.68
Nastavnici pomažu u rješavanju sukoba i sporova među učenicima.	3.58	3.67	3.63	3.46	3.96	3.23	3.45	3.59	3.79	3.58	3.61	3.74	3.35	3.35	3.26	3.64	3.61	3.53	3.43
Nastavnici pažljivo slušaju mišljenja učenika.	3.46	3.44	3.61	3.31	3.66	3.28	3.25	3.56	3.66	3.51	3.19	3.67	3.22	3.22	3.19	3.10	3.55	3.24	2.98
Nastavnici ismijavaju i/ili vrijeđaju neke učenike.	2.05	2.10	2.01	2.05	1.75	2.34	2.15	2.05	1.85	2.05	2.08	1.85	2.29	2.36	2.24	2.55	1.99	2.17	2.45
Učenici se mogu slobodno obratiti nastavniku za pomoć kad imaju neki spor ili sukob s učenicima.	3.86	3.83	3.97	3.76	4.17	3.56	3.78	3.89	3.98	3.84	3.91	3.98	3.73	3.70	3.51	3.83	3.91	3.66	3.82
Nastavnici ohrabruju učenike da kažu kad dođe do nasilja, sporova i sukoba.	3.60	3.60	3.74	3.45	3.76	3.45	3.48	3.63	3.78	3.60	3.60	3.75	3.49	3.29	3.34	3.68	3.65	3.41	3.59
U situacijama kada učenici prijave vrijeđanje ili nasilje, nastavnici se uključuju u rješavanje sukoba ili spora.	3.75	3.74	3.77	3.73	4.00	3.52	3.65	3.74	3.99	3.75	3.75	3.84	3.70	3.66	3.59	3.76	3.78	3.66	3.70

3.3 Samoefikasnost u rješavanju sporova

Cilj ovog dijela istraživanja bio je utvrditi razinu samoefikasnosti učenika na području konstruktivnog rješavanja sukoba. Kao i kod prethodnih ciljeva istraživanja i za ovaj dio je korišten instrument iz istraživanja koje je provedeno 2010. godine.

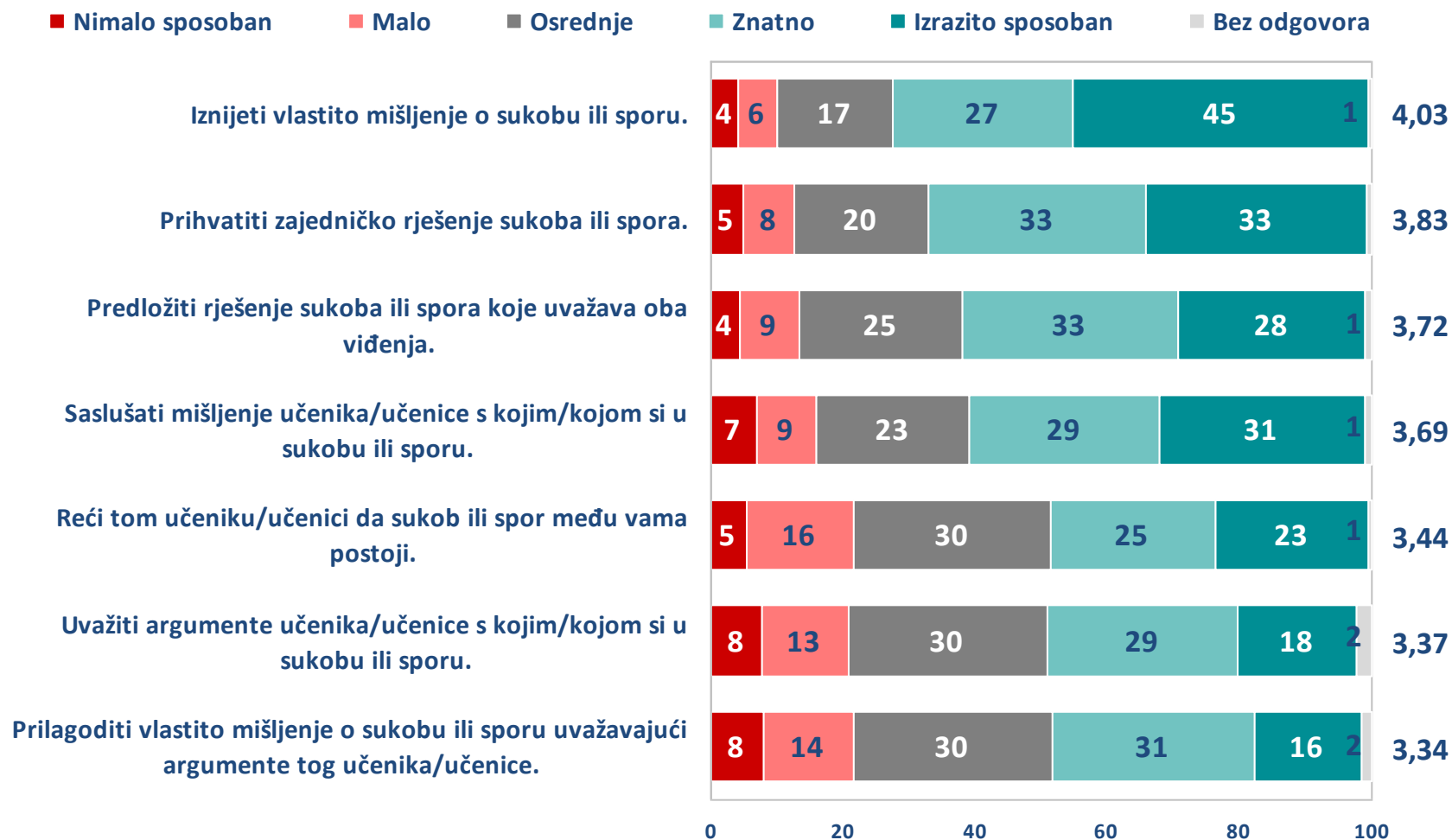
Analiza odgovora ukazuje kako su učenici samoefikasnost rješavanja sukoba ocjenjuju relativno dobro prema osrednjem. Najviše učenika se osjeća sposobno iznijeti svoje vlastito mišljenje (gotovo 3/4). S druge strane, nešto su manje spremni prilagoditi vlastito mišljenje i uvažiti argumente drugih učenika.

Učenice svoju samoefikasnost u rješavanju sporova ocjenjuju bolje od učenika. Jedino ne postoji razlika kada se radi o iskazivanju da spor postoji te u stavu da mogu prilagoditi svoje mišljenje o sukobu uvažavajući tuđe argumente. Učenici koji svoju situaciju u obitelji ocjenjuju dobrom osjećaju se sposobniji u rješavanju sporova. Učenici koji su se izjasnili kao pripadnici nacionalnih manjina rjeđe navode kako mogu saslušati mišljenje učenika u sporu te reći drugom učeniku da su u sukobu. Predlaganje sukoba je aspekt s kojim se bolje nose učenici iz srednjih škola. Učenici iz Zagreba nešto češće izražavaju kako su sposobni reći kako su u sporu te kako mogu uvažiti argumente drugog učenika. Učenici koji imaju uzorno ponašanje imaju češće i višu razinu samoefikasnosti u rješavanju sukoba.

Slika 4. U situacijama kad se nađeš u sporu ili sukobu s nekim učenicom/ učenicom, koliko se osjećaš sposobnim učiniti sljedeće:

<u %>

Prosjek

Tablica 10. U situacijama kad se nađeš u sporu ili sukobu s nekim učenikom/ učenicom, koliko se osjećaš sposobnim učiniti sljedeće:
 Prosjek; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	697	382	281	558	112	21	27	40	236	393	34	356	278	60	372	173	85	75	610
Reći tom učeniku/učenici da sukob ili spor među vama postoji.	3.44	3.46	3.38	3.47	3.38	2.86	3.07	3.02	3.36	3.56	3.15	3.46	3.48	3.18	3.43	3.56	3.42	3.17	3.49
Iznijeti vlastito mišljenje o sukobu ili sporu.	4.03	4.14	3.86	4.05	4.00	3.71	3.81	3.70	3.95	4.13	3.88	4.00	4.12	3.95	4.04	4.06	4.01	3.84	4.06
Saslušati mišljenje učenika/učenice s kojim/kojom si u sukobu ili sporu.	3.69	3.95	3.33	3.67	3.94	3.00	3.11	3.40	3.63	3.79	3.62	3.68	3.75	3.57	3.72	3.73	3.59	3.32	3.75
Uvažiti argumente učenika/učenice s kojim/kojom si u sukobu ili sporu.	3.37	3.49	3.20	3.37	3.47	2.85	3.04	3.08	3.29	3.47	3.42	3.32	3.48	3.09	3.42	3.44	3.26	3.20	3.40
Prilagoditi vlastito mišljenje o sukobu ili sporu uvažavajući argumente tog učenika/učenice.	3.34	3.37	3.28	3.36	3.33	2.76	2.89	2.98	3.30	3.42	3.62	3.36	3.28	3.40	3.34	3.41	3.17	3.25	3.36
Predložiti rješenje sukoba ili spora koje uvažava oba viđenja.	3.72	3.90	3.50	3.77	3.61	3.05	3.33	3.35	3.58	3.87	3.91	3.70	3.77	3.42	3.75	3.78	3.75	3.53	3.75
Prihvatiti zajedničko rješenje sukoba ili spora.	3.83	3.99	3.61	3.85	3.87	3.24	3.19	3.20	3.75	3.98	3.94	3.85	3.86	3.65	3.89	3.83	3.65	3.68	3.85

Tablica 11. U situacijama kad se nađeš u sporu ili sukobu s nekim učenikom/ učenicom, koliko se osjećaš sposobnim učiniti sljedeće:
 Prosjek; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	697	203	264	230	337	360	214	307	140	589	106	371	94	88	42	41	535	115	44
Reći tom učeniku/učenici da sukob ili spor među vama postoji.	3.44	3.38	3.37	3.57	3.44	3.44	3.34	3.44	3.58	3.45	3.37	3.46	3.54	3.49	3.33	3.44	3.40	3.58	3.57
Iznijeti vlastito mišljenje o sukobu ili sporu.	4.03	4.04	4.02	4.03	4.08	3.98	3.92	3.99	4.26	4.07	3.81	4.04	4.10	4.20	3.86	4.10	4.00	4.17	4.07
Saslušati mišljenje učenika/učenice s kojim/kojom si u sukobu ili sporu.	3.69	3.71	3.67	3.69	3.69	3.69	3.62	3.71	3.82	3.74	3.40	3.76	3.83	3.72	3.33	3.44	3.80	3.32	3.45
Uvažiti argumente učenika/učenice s kojim/kojom si u sukobu ili sporu.	3.37	3.41	3.21	3.52	3.32	3.42	3.28	3.41	3.45	3.41	3.13	3.38	3.47	3.42	3.10	3.46	3.41	3.14	3.57
Prilagoditi vlastito mišljenje o sukobu ili sporu uvažavajući argumente tog učenika/učenice.	3.34	3.28	3.36	3.36	3.40	3.28	3.32	3.33	3.40	3.36	3.19	3.40	3.41	3.25	2.93	3.24	3.36	3.30	3.11
Predložiti rješenje sukoba ili spora koje uvažava oba viđenja.	3.72	3.80	3.65	3.73	3.82	3.63	3.59	3.78	3.88	3.78	3.43	3.77	3.86	3.67	3.38	3.73	3.78	3.57	3.40
Prihvatiti zajedničko rješenje sukoba ili spora.	3.83	3.82	3.81	3.85	3.88	3.77	3.76	3.87	3.94	3.87	3.61	3.89	4.02	3.76	3.69	3.60	3.87	3.73	3.58

3.4 Teme

U nastavku je cilj bio utvrditi u kojoj mjeri učenici uče o pojedinim temama vezanim uz mir te o kojim temama bi prema njihovim mišljenju trebali učiti.

Teme koje se prema njihovom mišljenju najviše obrađuju, odnosno o koji su prema njihovim mišljenju imali prilike učiti su: vrste nasilja među ljudima, o posljedicama nasilnog ponašanja te o jednakosti svih ljudi. Više od 50% učenika je navelo kako su imali prilike mnogo ili izrazito mnogo učiti o ovim temama. S druge strane, teme o kojima su rjeđe učili su uzroci i posljedice nasilja među državama, o ravnopravnosti osoba različitih seksualnih orijentacija, prema navođenju učenika nije učilo ili je učilo jako malo. Za polovinu tema manje od trećine učenika je navelo kako su ih učili mnogo ili izrazito mnogo; ne mora nužno značiti da se te teme nisu obrađivale, ali ako i jesu nisu ostavile dubljeg traga, tj. djeca ih se nužno ne sjećaju.

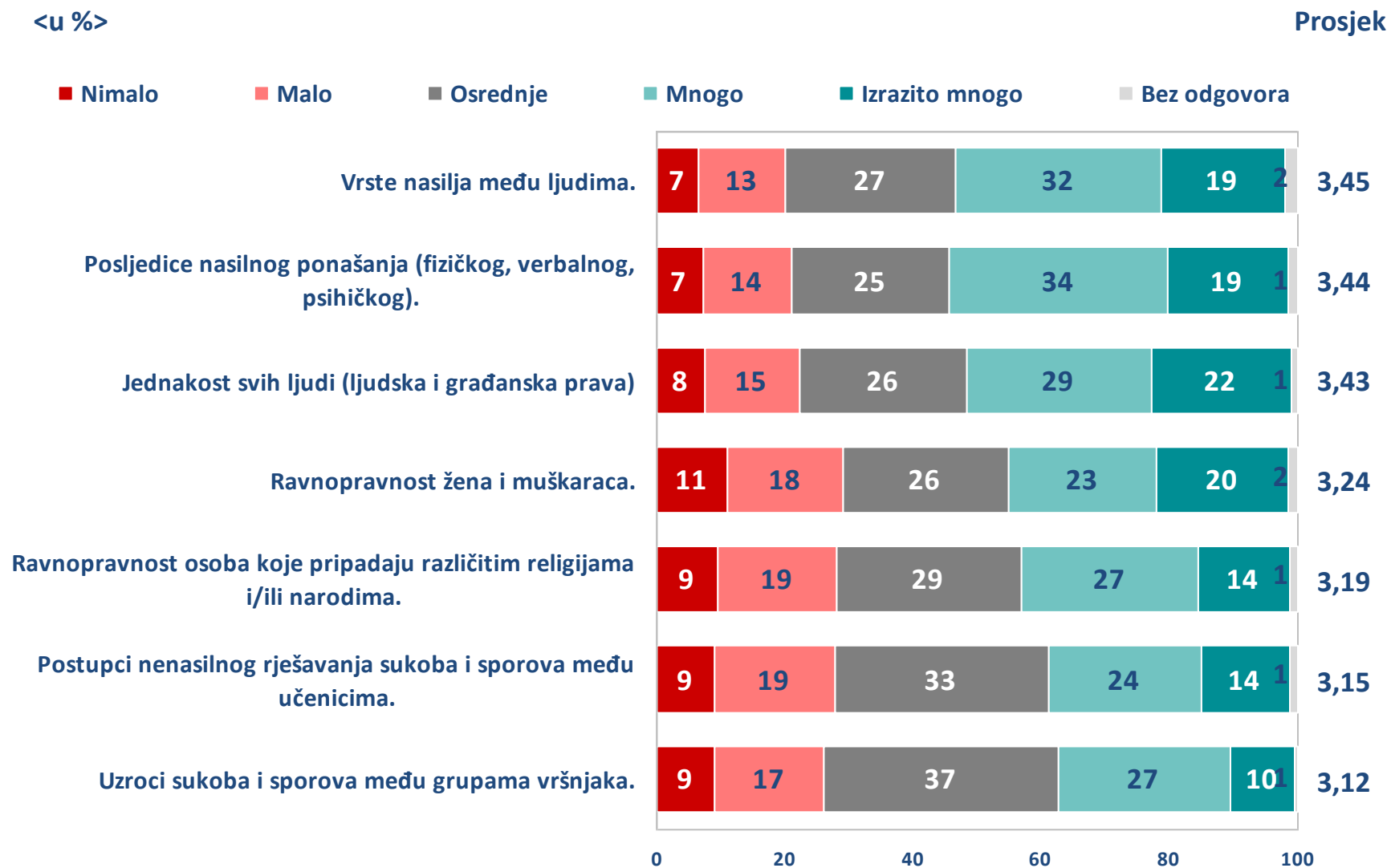
Postoji razlika u percepciji koliko se koje teme obrađuju između učenika i učenica. Učenice u većoj mjeri navode kako se uči o uzrocima sukoba među vršnjacima, o ravnopravnost osoba različite religijske pripadnosti, o posljedicama nasilnog ponašanja te o jednakosti svih ljudi. S druge strane, učenici češće nego učenice navode kako su učili o uzrocima i posljedicama sukoba između država (naroda). Razlika postoji ovisno jesu li učenici iz osnovne ili srednje škole. Učenici iz osnovne škole češće navode kako su učili o zaštiti prava osoba, o ravnopravnosti osoba druge nacionalne (religijske) pripadnosti, o ravnopravnosti osoba različitog imovinskog statusa, o postupcima nenasilnog rješavanja sukoba, o jednakosti svih ljudi, o postupcima rješavanja sukoba između učenika i nastavnika te o postupcima nenasilnog rješavanja sukoba u obitelji.

Učenici pokazuju spremnost za učenje o temama vezanima uz mir, toleranciju i rješavanje sukoba. Za sve teme interes je pokazalo barem polovina učenika. Tema koja ih najviše zanima su zaštita prava osoba s posebnim potrebama. Za šest tema interes je pokazalo $\frac{3}{4}$ učenika; ravnopravnost osoba koje pripadaju različitim religijama/narodima, posljedice nasilnog ponašanja jednakost svih ljudi, vrste nasilja među ljudima, uzrocima sukoba među vršnjacima, ravnopravnost žena i muškaraca te postupci nenasilnog rješavanju sukoba među vršnjacima. Teme za koje najmanje učenika smatra da ih se treba učiti su uzorci sukoba među državama i prava osoba različite seksualne orijentacije. Teme vezane direktno uz sukobe među vršnjacima ili u školi su srednje zanimljive učenicama. Jedina razlika koja je uočena s obzirom na pojedine karakteristike i soc-ekonomsku pozadinu učenika je da su učenici kojima je izrečena neka teža školska mjera rjeđe navodili kako treba učiti o ravnopravnosti osoba različitog imovinskog stanja.

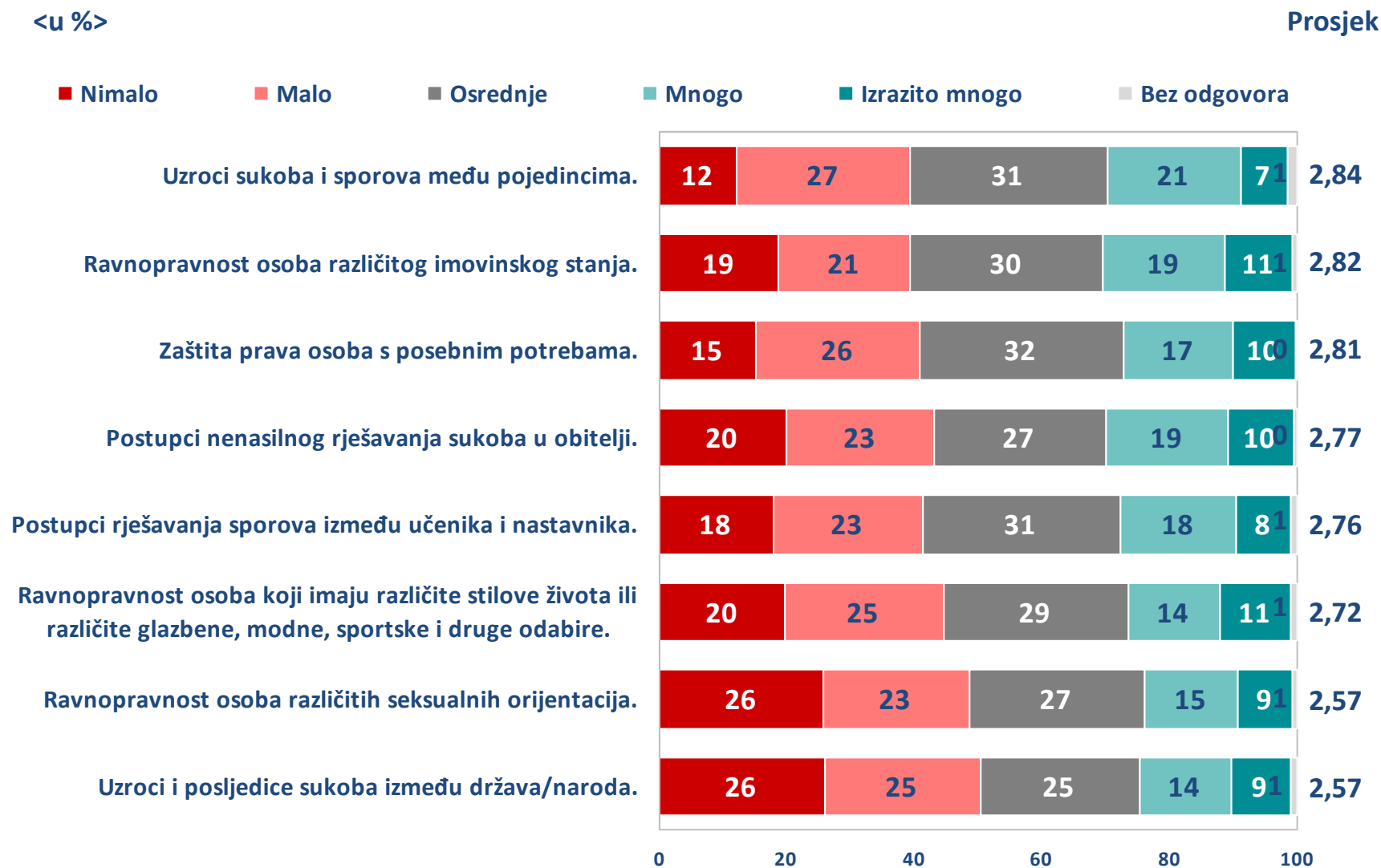
Na osnovu odgovora koje su učenici dali na pitanja učestalosti učenja određenih tema u školi i koje bi teme željeli učiti napravljena je mapa odgovora prema kojima su teme svrstane u četiri skupine: teme o kojima su više učili i smatraju da treba učiti, teme o kojima su više učili, a smatraju da ne treba, teme o kojima su manje učili, a smatraju da treba učiti te teme o kojima su manje učili i smatraju kako ih treba manje učiti.

Teme za koje učenici navode kako su učili i treba ih učiti u školi su: posljedice nasilnog ponašanja, jednakost, vrste nasilja. To su teme koje su djeca zapamtila da se obrađuju te smatraju kako ih treba učiti i dalje. Ravnopravnost s obzirom na pripadnost različitim religijama/narodima, ravnopravnost spolova, postupci rješavanja sukoba među djecom i uzroci sukoba među vršnjacima su teme koje se nalaze u istoj skupini, ali su bliže temama o kojima bi učenici željeli učiti, a smatraju da ne uče dovoljno. Tu još pripada zaštita prava osoba s posebnim potrebama. Tema postupci rješavanja sukoba unutra obitelji također se nalazi na rubu između dvije skupine, te se također zajedno s postupcima rješavanja sukoba učenika i nastavnika te imovinske ravnopravnosti može također svrstati u teme o kojima učenici žele više učiti. Tema o kojima su učili, a nisu im toliko privlačne nema. Teme o kojima je potrebno podići svijest i ukazati na njihovu važnost su uzorci sukoba među osobama, ravnopravnost osoba različitih životnih stilova, uzroci sukoba među narodima/državama te ravnopravnost osoba različitih seksualnih orijentacija jer su to teme za koje smatraju ih nisu dovoljno učili, a rjeđe navode kako ih zanimaju. Potrebno je napomenuti još jednom kako je interes za sve teme relativno dobar jer privlače više od polovine učenika, ali i dalje postoji prostor da se ukaže na važnost tih tema.

Slika 5. Koliko si u dosadašnjem školovanju imao prilike učiti o sljedećim temama?

Slika 6. Koliko si u dosadašnjem školovanju imao prilike učiti o sljedećim temama?

Tablica 12. Koliko si u dosadašnjem školovanju imao prilike učiti o sljedećim temama?

Prosjek; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	699	382	283	560	112	21	27	40	236	395	34	358	278	60	373	173	86	77	610
Zaštita prava osoba s posebnim potrebama.	2.81	2.76	2.89	2.81	2.86	2.57	2.37	2.63	2.73	2.91	3.15	2.80	2.79	2.62	2.81	2.88	2.80	2.68	2.83
Uzroci sukoba i sporova među grupama vršnjaka.	3.12	3.28	2.88	3.12	3.14	2.95	2.56	3.08	3.15	3.14	3.21	3.11	3.15	3.10	3.13	3.13	3.07	3.01	3.14
Ravnopravnost osoba koje pripadaju različitim religijama i/ili narodima.	3.19	3.29	3.06	3.19	3.25	2.86	3.04	2.85	3.12	3.27	3.42	3.23	3.15	3.07	3.18	3.29	3.16	3.44	3.16
Ravnopravnost osoba različitog imovinskog stanja.	2.82	2.79	2.83	2.84	2.75	3.10	2.56	2.73	2.73	2.91	3.26	2.84	2.75	2.62	2.90	2.87	2.59	3.03	2.79
Vrste nasilja među ljudima.	3.45	3.58	3.28	3.50	3.28	3.26	3.35	3.11	3.40	3.52	3.79	3.46	3.43	3.49	3.48	3.46	3.29	3.43	3.46
Ravnopravnost žena i muškaraca.	3.24	3.16	3.34	3.24	3.26	3.19	3.35	3.08	3.17	3.29	3.53	3.25	3.24	3.03	3.30	3.25	3.15	3.33	3.23
Posljedice nasilnog ponašanja (fizičkog, verbalnog, psihičkog).	3.44	3.58	3.26	3.42	3.58	3.29	3.59	3.15	3.38	3.50	3.85	3.45	3.43	3.37	3.48	3.48	3.26	3.44	3.45
Ravnopravnost osoba koji imaju različite stilove života ili različite glazbene, modne, sportske i druge odabire.	2.72	2.64	2.81	2.73	2.68	2.71	2.70	2.58	2.61	2.79	2.91	2.74	2.69	2.82	2.70	2.71	2.80	2.80	2.71
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba i sporova među učenicima.	3.15	3.20	3.06	3.17	3.11	2.60	3.27	2.87	3.10	3.20	3.29	3.10	3.22	3.07	3.12	3.20	3.19	3.08	3.16
Uzroci sukoba i sporova među pojedincima.	2.84	2.88	2.79	2.87	2.79	2.26	2.65	2.67	2.91	2.83	3.03	2.90	2.79	2.98	2.84	2.78	2.84	2.79	2.85
Jednakost svih ljudi (ljudska i građanska prava)	3.43	3.53	3.33	3.46	3.33	3.24	3.63	3.15	3.40	3.47	3.68	3.49	3.37	3.43	3.45	3.49	3.30	3.43	3.44
Postupci rješavanja sporova između učenika i nastavnika.	2.76	2.75	2.74	2.74	2.88	2.80	2.85	2.62	2.80	2.74	3.32	2.78	2.67	2.75	2.71	2.79	2.93	2.71	2.77
Ravnopravnost osoba različitih seksualnih orijentacija.	2.57	2.56	2.62	2.54	2.71	2.62	2.78	2.15	2.61	2.57	2.88	2.59	2.53	2.27	2.67	2.57	2.43	2.66	2.56
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba u obitelji.	2.77	2.75	2.79	2.80	2.53	3.05	2.63	2.40	2.78	2.80	3.06	2.76	2.78	2.75	2.81	2.80	2.58	2.92	2.76
Uzroci i posljedice sukoba između država/naroda.	2.57	2.43	2.76	2.56	2.60	2.62	2.63	2.42	2.66	2.52	2.74	2.61	2.47	2.50	2.58	2.63	2.40	2.71	2.55

Tablica 13. Koliko si u dosadašnjem školovanju imao prilike učiti o sljedećim temama?

Prosjeck; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	699	204	264	231	339	360	215	307	141	591	106	373	93	88	42	41	537	115	44
Zaštita prava osoba s posebnim potrebama.	2.81	2.73	2.92	2.75	2.96	2.66	2.88	2.74	2.75	2.76	3.06	2.83	2.62	2.80	2.81	2.88	2.79	2.96	2.57
Uzroci sukoba i sporova među grupama vršnjaka.	3.12	3.05	3.19	3.10	3.19	3.05	3.09	3.07	3.24	3.10	3.19	3.19	2.94	3.17	2.93	3.29	3.14	3.04	2.95
Ravnopravnost osoba koje pripadaju različitim religijama i/ili narodima.	3.19	3.04	3.29	3.20	3.36	3.02	3.15	3.13	3.31	3.18	3.23	3.24	3.08	3.25	2.80	3.18	3.20	3.28	2.83
Ravnopravnost osoba različitog imovinskog stanja.	2.82	2.83	2.88	2.75	2.96	2.69	2.87	2.75	2.90	2.78	3.04	2.86	2.77	2.83	2.67	2.70	2.79	3.03	2.67
Vrste nasilja među ljudima.	3.45	3.45	3.48	3.42	3.47	3.44	3.32	3.43	3.74	3.48	3.27	3.56	3.57	3.29	3.10	3.26	3.53	3.21	3.17
Ravnopravnost žena i muškaraca.	3.24	3.33	3.34	3.04	3.25	3.23	3.45	3.12	3.20	3.21	3.41	3.22	3.22	3.51	3.33	2.90	3.20	3.38	3.33
Posljedice nasilnog ponašanja (fizičkog, verbalnog, psihičkog).	3.44	3.35	3.49	3.46	3.51	3.38	3.40	3.43	3.58	3.45	3.39	3.50	3.56	3.51	3.38	3.03	3.48	3.38	3.05
Ravnopravnost osoba koji imaju različite stilove života ili različite glazbene, modne, sportske i druge odabire.	2.72	2.80	2.71	2.64	2.79	2.64	2.84	2.65	2.64	2.65	3.09	2.72	2.74	2.58	2.63	2.90	2.66	2.99	2.67
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba i sporova među učenicima.	3.15	3.07	3.14	3.21	3.28	3.02	3.11	3.07	3.40	3.13	3.21	3.18	3.23	3.08	2.78	3.10	3.15	3.17	3.10
Uzroci sukoba i sporova među pojedincima.	2.84	2.87	2.87	2.77	2.91	2.77	2.88	2.78	2.91	2.82	2.95	2.89	2.87	2.83	2.59	2.79	2.85	2.82	2.81
Jednakost svih ljudi (ljudska i građanska prava)	3.43	3.42	3.56	3.30	3.56	3.31	3.44	3.35	3.58	3.42	3.48	3.46	3.48	3.58	3.17	3.33	3.43	3.48	3.37
Postupci rješavanja sporova između učenika i nastavnika.	2.76	2.70	2.86	2.69	2.93	2.59	2.77	2.71	2.83	2.73	2.93	2.81	2.55	2.69	2.71	2.74	2.75	2.84	2.76
Ravnopravnost osoba različitih seksualnih orijentacija.	2.57	2.67	2.63	2.41	2.52	2.62	2.63	2.56	2.45	2.53	2.77	2.49	2.51	2.90	2.83	2.60	2.51	2.74	2.84
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba u obitelji.	2.77	2.87	2.84	2.60	2.88	2.67	2.81	2.69	2.83	2.73	2.98	2.76	2.81	2.77	2.43	3.12	2.77	2.70	2.98
Uzroci i posljedice sukoba između država/naroda.	2.57	2.63	2.61	2.45	2.65	2.48	2.71	2.44	2.61	2.52	2.81	2.56	2.58	2.51	2.74	2.37	2.53	2.68	2.65

Slika 7. Po tvom mišljenju, treba li o toj temi učiti u školi?

u %

Tablica 14. Po tvom mišljenju, treba li o toj temi učiti u školi?

Baza: Ukupna ciljana populacija

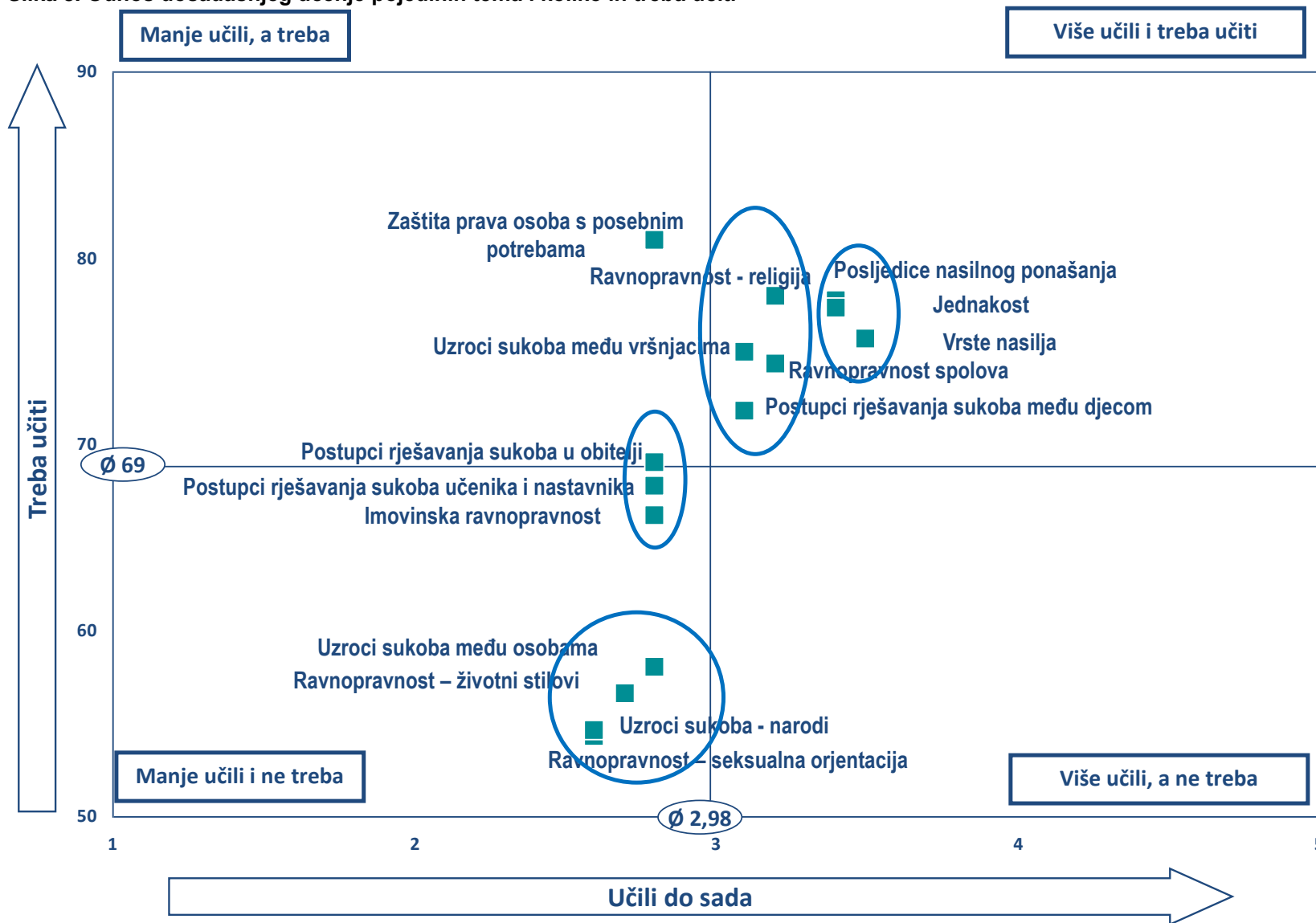
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj			Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine		
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Zaštita prava osoba s posebnim potrebama.	80.9	81	80	82	79	67	81	78	78	83	74	83	79	85	78	88	77	78	82
Uzroci sukoba i sporova među grupama vršnjaka.	74.9	77	72	76	71	57	56	75	74	76	76	75	75	80	74	79	67	74	76
Ravnopravnost osoba koje pripadaju različitim religijama i/ili narodima.	77.9	80	76	81	71	52	63	63	76	82	71	80	78	70	77	82	80	78	78
Ravnopravnost osoba različitog imovinskog stanja.	66.1	65	67	67	64	43	48	53	66	69	62	68	66	58	66	72	66	68	66
Vrste nasilja među ljudima.	75.6	80	71	77	73	57	56	73	73	79	85	77	74	75	75	78	72	73	77
Ravnopravnost žena i muškaraca.	74.3	77	71	74	79	52	63	65	75	76	62	77	73	65	73	80	77	74	75
Posljedice nasilnog ponašanja (fizičkog, verbalnog, psihičkog).	77.7	81	74	79	74	67	56	75	77	80	82	76	79	78	77	83	67	75	79
Ravnopravnost osoba koji imaju različite stilove života ili različite glazbene, modne, sportske i druge odabire.	56.6	56	55	57	57	48	48	53	57	57	53	55	61	58	55	60	57	60	57
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba i sporova među učenicima.	71.7	74	70	73	68	62	52	68	69	75	74	72	73	63	71	75	73	69	73
Uzroci sukoba i sporova među pojedincima.	58.0	57	58	59	56	43	33	53	57	61	62	59	57	58	55	60	63	62	58
Jednakost svih ljudi (ljudska i građanska prava)	77.3	80	74	80	71	57	59	65	78	79	68	79	76	75	78	79	72	74	78
Postupci rješavanja sporova između učenika i nastavnika.	67.7	71	63	69	69	38	44	68	65	71	71	69	67	60	68	69	70	61	69
Ravnopravnost osoba različitih seksualnih orijentacija.	54.3	57	51	53	63	52	63	68	53	53	59	51	59	63	55	53	52	57	55
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba u obitelji.	69.0	74	61	70	69	57	52	60	67	72	71	69	69	68	70	68	69	71	69
Uzroci i posljedice sukoba između država/naroda.	54.6	54	56	56	49	52	41	50	57	54	50	51	59	45	54	58	56	57	54

Tablica 15. Po tvom mišljenju, treba li o toj temi učiti u školi?

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Zaštita prava osoba s posebnim potrebama.	80.9	80	85	77	84	78	79	82	81	82	75	87	78	78	79	66	82	81	66
Uzroci sukoba i sporova među grupama vršnjaka.	74.9	78	75	72	76	73	69	75	84	76	69	81	71	69	62	61	78	66	59
Ravnopravnost osoba koje pripadaju različitim religijama i/ili narodima.	77.9	78	80	75	81	75	73	79	84	80	66	83	74	77	67	59	80	78	52
Ravnopravnost osoba različitog imovinskog stanja.	66.1	71	67	60	68	64	59	71	71	68	58	70	68	60	62	56	68	65	41
Vrste nasilja među ljudima.	75.6	72	78	76	79	73	72	77	82	77	71	82	71	75	64	54	79	70	50
Ravnopravnost žena i muškaraca.	74.3	76	77	70	77	72	68	77	78	76	65	78	73	80	57	56	76	73	55
Posljedice nasilnog ponašanja (fizičkog, verbalnog, psihičkog).	77.7	78	78	77	79	76	73	80	82	79	70	82	73	76	74	61	79	75	64
Ravnopravnost osoba koje imaju različite stilove života ili različite glazbene, modne, sportske i druge odabire.	56.6	59	59	52	57	57	55	56	62	57	54	60	64	51	43	49	57	57	50
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba i sporova među učenicima.	71.7	74	77	64	77	67	67	70	84	73	64	78	66	74	55	51	74	71	50
Uzroci sukoba i sporova među pojedincima.	58.0	61	60	52	62	54	56	57	67	58	58	63	44	67	45	54	59	58	52
Jednakost svih ljudi (ljudska i građanska prava)	77.3	80	78	74	81	74	74	78	83	80	62	82	78	81	64	54	78	77	68
Postupci rješavanja sporova između učenika i nastavnika.	67.7	69	67	68	68	67	65	70	72	68	68	70	66	72	57	59	69	67	52
Ravnopravnost osoba različitih seksualnih orijentacija.	54.3	54	58	51	50	58	53	56	55	54	54	55	50	64	57	54	53	61	50
Postupci nenasilnog rješavanja sukoba u obitelji.	69.0	71	75	61	69	69	68	70	71	71	60	72	67	78	55	51	72	63	55
Uzroci i posljedice sukoba između država/naroda.	54.6	58	55	52	53	57	54	53	62	54	57	56	48	60	55	46	54	58	45

Slika 8. Odnos dosadašnjeg učenje pojedinih tema i koliko ih treba učiti

3.5. Socijalna distanca

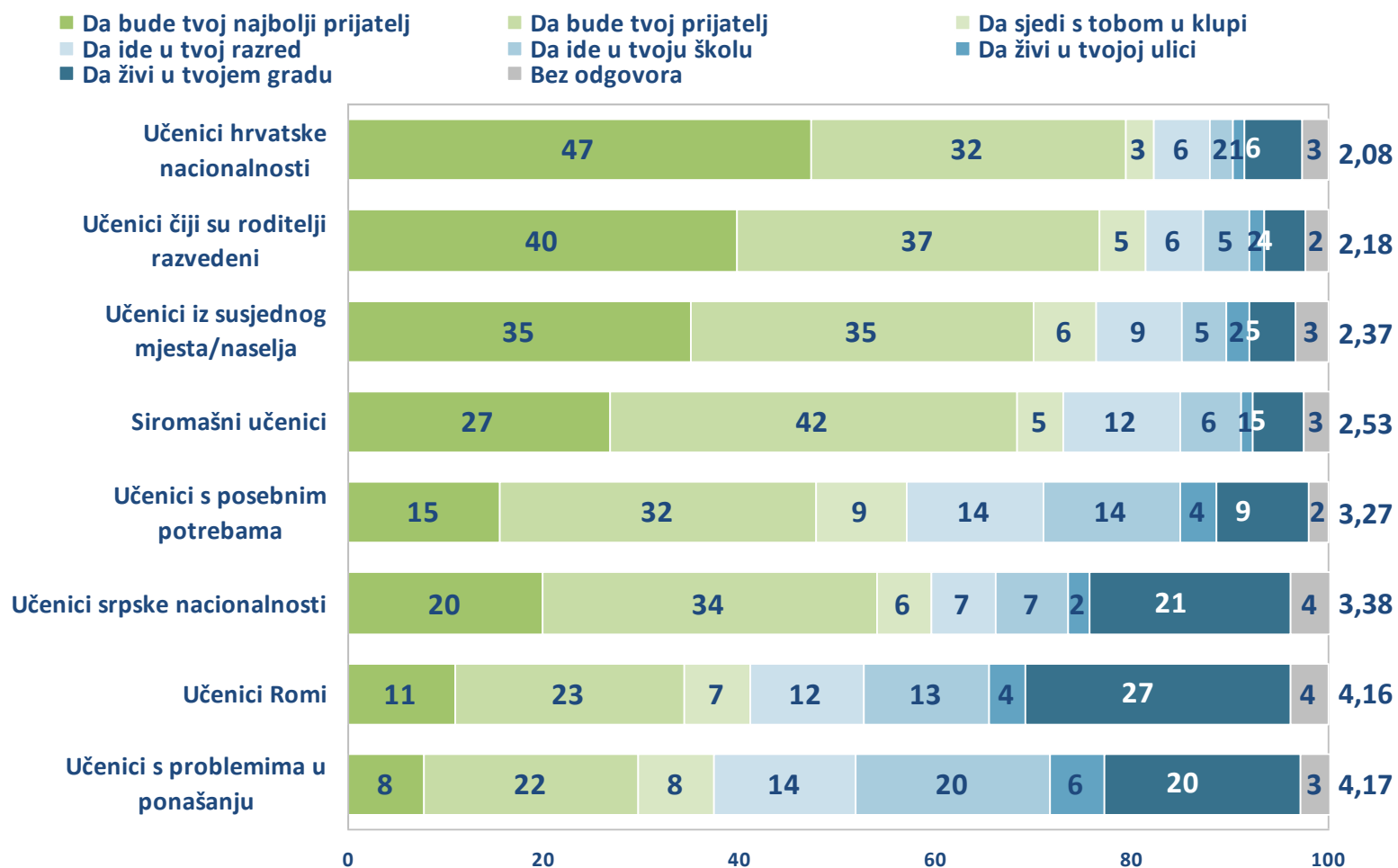
Kako bi se istražile predrasude učenika, učenici su odgovarali na skali socijalne distance. Skalom se mjerila spremnost i na udaljenije i na bliskije oblike kontakta (od života u istom gradu do bliskoga prijateljstva) s učenicima koja imaju neko specifično obilježje. Skala socijalne distance od sedam stupnjeva mjerila je bliskost odnosa prema učenicima koji su siromašni, učenicima hrvatske nacionalnosti, učenicima srpske nacionalnosti, učenicima iz susjednog mjesta, učenicima čiji su roditelji razvedeni, učenicima Romima, učenicima s problemima u ponašanju te prema učenicima s posebnim potrebama.

Učenici najvišu socijalnu distancu iskazuju prema učenicima Romima te prema učenicima s problemima u ponašanju. S druge strane najmanje je izražena prema učenicima hrvatske nacionalnosti te prema učenicima čiji su roditelji razvedeni. Učenice pokazuju manju socijalnu distancu prema siromašnim učenicima, učenicima srpske nacionalnosti te prema Romima. Učenici koji odnose u svojoj obitelji opisuju kao izrazito dobrima pokazuju također nižu socijalnu distancu prema siromašnim učenicima, učenicima Romima te učenicima s posebnim potrebama. Učenici koji navode kako su pripadnici nacionalnih manjina imaju nižu socijalnu distancu prema učenicima Romima i učenicima srpske nacionalne manjine. Učenici iz Like iskazuju veću socijalnu distancu nego učenici iz Slavonije prema učenicima Romima. Učenici iz Like pokazuju nešto višu socijalnu distancu prema učenicima hrvatske i srpske nacionalnost te prema učenicima s problemima u ponašanju. Učenici iz Slavonije iskazuju manju socijalnu distancu prema učenicima s posebnim potrebama. Učenici iz osnovnih škola imaju veću socijalnu distancu prema učenicima srpske nacionalnosti. Učenici koji imaju dobar uspjeh (ili slabije) pokazuju veću socijalnu distancu prema svim grupama osim učenika Roma i učenika s problemima u ponašanju.

Slika 9. Molim te navedi prvi najbliži odnos koji bi ti osobno bio spreman/spremna uspostaviti s tipičnim učenicom/učenicom svake od navedenih skupina.

<u %>

Prosjek

Tablica 16. Molim te navedi prvi najbliži odnos koji bi ti osobno bio spreman/spremna uspostaviti s tipičnim učenicom/učenicom svake od navedenih skupina.

Prosjeak; Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	689	377	278	554	109	21	26	38	233	392	34	353	275	57	369	172	85	75	603
Siromašni učenici	2.53	2.40	2.74	2.53	2.49	2.60	2.77	2.62	2.73	2.38	2.44	2.56	2.47	2.54	2.45	2.55	2.87	2.23	2.56
Učenici hrvatske nacionalnosti	2.08	2.08	2.08	2.07	2.15	2.33	2.42	2.68	2.15	1.96	2.36	2.19	1.91	2.18	2.13	1.99	2.01	1.89	2.09
Učenici srpske nacionalnosti	3.38	3.13	3.62	3.41	3.14	3.79	3.36	3.19	3.51	3.32	3.59	3.42	3.23	3.14	3.23	3.51	3.86	2.68	3.45
Učenici iz susjednog mjesta/naselja	2.37	2.34	2.41	2.37	2.39	2.30	2.92	2.47	2.43	2.28	2.66	2.42	2.21	2.40	2.32	2.28	2.66	2.11	2.39
Učenici čiji su roditelji razvedeni	2.18	2.10	2.32	2.17	2.14	2.60	2.46	2.34	2.18	2.15	2.35	2.29	2.00	1.98	2.18	2.09	2.46	2.05	2.19
Učenici Romi	4.16	3.92	4.45	4.17	4.10	4.11	4.44	4.00	4.43	3.99	3.94	4.18	4.15	4.18	4.01	4.34	4.38	3.69	4.20
Učenici s problemima u ponašanju	4.17	4.12	4.21	4.23	4.00	3.50	4.50	4.46	4.19	4.11	3.97	4.23	4.14	4.12	4.10	4.23	4.27	3.48	4.25
Učenici s posebnim potrebama	3.27	3.16	3.43	3.25	3.24	3.95	3.65	3.71	3.39	3.14	3.18	3.30	3.24	3.11	3.31	3.10	3.54	2.97	3.29

Tablica 17. Molim te navedi prvi najbliži odnos koji bi ti osobno bio spreman/spremna uspostaviti s tipičnim učenikom/učenicom svake od navedenih skupina.

Prosjek; Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	689	200	264	225	339	350	209	306	140	584	103	373	92	87	41	37	531	114	41
Siromašni učenici	2.53	2.67	2.55	2.38	2.65	2.41	2.78	2.48	2.20	2.49	2.75	2.54	2.48	2.50	2.71	2.58	2.51	2.57	2.51
Učenici hrvatske nacionalnosti	2.08	2.31	2.05	1.93	2.20	1.97	2.45	2.04	1.63	2.02	2.44	2.01	2.21	2.05	2.37	2.47	2.07	2.13	2.05
Učenici srpske nacionalnosti	3.38	3.66	3.27	3.26	3.65	3.12	3.66	3.27	3.18	3.30	3.82	3.37	3.60	3.02	3.83	3.22	3.35	3.48	3.52
Učenici iz susjednog mjesta/naselja	2.37	2.33	2.31	2.46	2.44	2.30	2.60	2.34	1.99	2.29	2.83	2.36	2.20	2.33	2.95	2.68	2.37	2.35	2.38
Učenici čiji su roditelji razvedeni	2.18	2.24	2.16	2.15	2.23	2.14	2.43	2.19	1.73	2.08	2.75	2.10	2.13	2.14	2.98	2.41	2.14	2.31	2.33
Učenici Romi	4.16	4.59	3.84	4.17	4.15	4.18	4.29	4.10	3.94	4.15	4.25	4.09	4.38	3.84	4.83	4.05	4.16	4.04	4.51
Učenici s problemima u ponašanju	4.17	4.40	4.06	4.10	4.26	4.08	4.28	4.20	4.12	4.21	3.97	4.21	4.55	3.98	4.17	3.97	4.20	4.26	3.54
Učenici s posebnim potrebama	3.27	3.40	3.02	3.46	3.29	3.26	3.50	3.28	2.96	3.25	3.44	3.18	3.48	3.11	3.78	3.16	3.20	3.58	3.24

3.6 Iskustva vezana uz nasilje

U ovom dijelu istraživanja cilj je bio utvrditi u kojoj mjeri te koliko često se pojedini oblici nasilnog ponašanja javljaju među učenicima. Mjerena su dva aspekta za svaki oblik ponašanja: vršenje nekog oblika nasilja i iskustvo trpljenja istog oblika nasilja u posljednjih mjesec dana. Kao što je već napomenuto za svaki oblik mjerila se i učestalost ponašanja u posljednjih mjeseca dana u četiri intervala (niti jednom; 1-2 puta; 3-4 puta; 5 puta i više).

Neverbalni oblici nasilja su češći nego fizički. Učenici su najčešće ogovalali ili bili ogovalani, oko $\frac{3}{4}$ učenika barem se jednom našlo u tim situacijama. Oko četvrtine učenika je navelo kako nije ogovalalo drugog učenika, a njih petina navodi kako u posljednjih mjesec dana nitko nije njih ogovalao. Sljedeće po pojavnosti i učestali slijedi nazivanje drugog učenika pogrdnim imenom što je učinilo oko $\frac{2}{3}$ učenika. Gotovo identičan broj učenika bio je žrtva takvog ponašanja. Što se tiče fizičkih oblika nasilja, oni su rjeđi; oko 40% učenika navodi kako je gurnulo drugog učenika, a njih polovina je pretrpjela guranje. Udaranje je još rjeđe, to je učinilo oko 37% učenika, a pretrpjelo 42% učenika.

Najrjeđi oblik ponašanja su prijetnje drugim učenicima, petina učenika navodi kako je prijetila drugim učenicima, a njih četvrtina navodi kako im je drugi učenik prijetio.

Što se tiče učestalosti, svi mjerni oblici nasilja (bilo da je učenik počinitelj ili žrtva) najčešće su se dogodili jednom ili dva puta. Sljedeći odgovor po pojavnosti je 5 ili više puta.

Fizičkim oblicima ponašanja, ili prijetnje, češće su među učenicima nego učenicima dok učenice češće ogovalanju. Učenici srednjih škola rjeđe navode kako su žrtve fizičkih oblika nasilja nego učenici osnovnih škola. Učenici koji nemaju izrečenu mjeru ponašanja rjeđe su vršili fizičko nasilje i prijetili.

Na osnovu odgovora koje su učenici naveli vezanima uz sudjelovanje u nekom obliku nasilja kao počinitelj konstruirana je nova skala s ciljem da se utvrdi u koliko različitih oblika nasilja su učenici sudjelovali. Jedan od deset učenika nije izvršio niti jedan oblik nasilja nad drugim učenikom. Relativna većina je počinila 1 ili 2 oblika nasilja, 3-4 oblika nasilja izvršilo je 31% učenika, a svih pet mjernih oblika nasilja izvršio je jedan od deset učenika.

Učenici češće nisu sudjelovali u nekom od oblika nasilja. Učenice češće sudjeluju u 1 do 2 oblika, a učenici češće u svim oblicima. Učenici koji navode kako je životni standard njihove obitelji mnogo bolji od drugih češće ne sudjeluju u niti jednom obliku. Učenici čije je vladanje loše ili dobro češće su sudjelovali u svim oblicima nasilja. Učenici koji su naveli da su pripadnici nacionalnih manjina češće su sudjelovali u svim oblicima nasilja kao počinitelji.

1 od 10 učenika u posljednjih mjesec dana nije bio žrtva niti jednog od mjernih oblika nasilja. S druge strane, žrtve svih oblika nasilja bilo je 16% učenika. Oko trećine učenika bilo je žrtva 1-2 oblika, odnosno 3-4 oblika. Učenici su češće bili žrtve svih oblika nasilja, kao i učenici koji su se izjasnili kao pripadnici nacionalnih manjina. Učenici čija je ocjena iz vladanja dobra ili loša češće su bili žrtve svih oblika nasilja.

Na osnovu sudjelovanja u nasilnim oblicima ponašanja bilo kao žrtva ili počinitelj konstruirana je nova skala s obzirom je li učenik žrtva, počinitelj ili oboje. Samo 6% učenika nije ni žrtva niti počinitelj. Oko 5% učenika se našlo samo u ulozi žrtve, a 5% samo u ulozi počinitelja. Velika većina učenika (79%) našla se u obje situacije, da vrši neki oblik nasilja ili da je nekih oblik nasilja na njima izvršen. Učenici nešto češće nisu ni žrtve, ali ni počinitelji.

Nisu zabilježene razlike s obzirom na ostale karakteristike učenika što ukazuju da je nasilje podjednako zastupljeno u svim oblicima među učenicima.

U nastavku smo učenike upitali nekoliko pitanja vezanih uz moderne tehnologije i jesu li se susreli s nasiljem putem SMS-ova i/ili Interneta.

Većina učenika, njih 2/3 nije nikada dobila uvredljivu ili prijetecu poruku na mobitel. Oko petine ih je takvu poruku odbilo jednom, a više puta njih 11%.

8% učenika je navelo kako sa sigurnošću zna nekog tko šalje takve poruke, a njih 17% sumnja na nekoga. Velika većina (75%) ne zna nikoga tko šalje takve poruke.

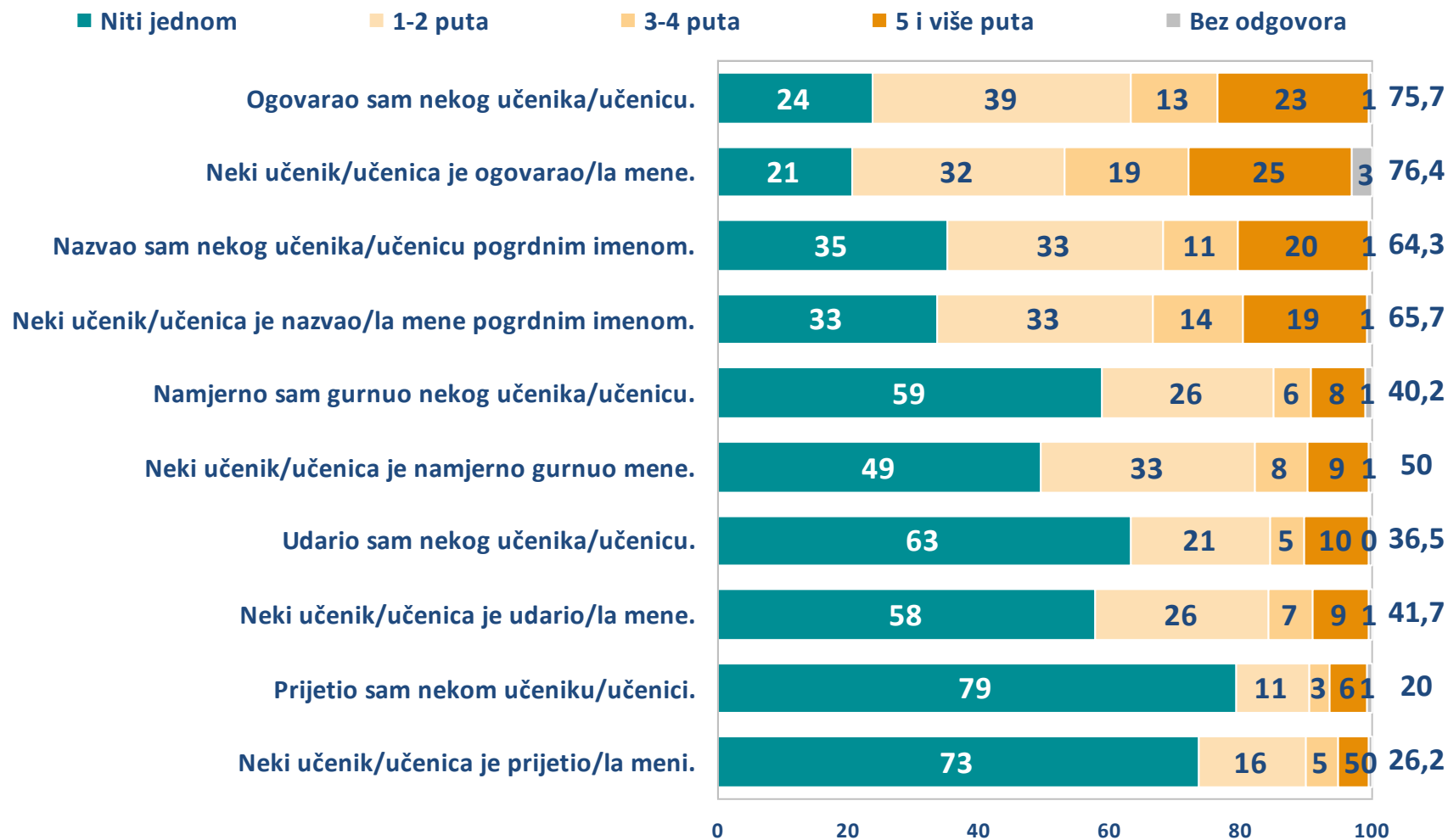
Okolo 36% učenika nije nikada dobilo poruku koja govori loše od drugima, njih petina navodi kako je takvu poruku primila jednom, a njih 43% kako su takvu poruku primili više puta.

Nešto manje od trećine učenika navodi kako je više puta primilo neki sadržaj putem Interneta koji ih je uznemirio, oko četvrtine njih navodi kako je takav sadržaj dobilo jednom, a 43% ističe kako nije nikada dobilo takav sadržaj.

Slika 10. U zadnjih mjesec dana koliko ti se često dogodilo sljedeće?

<u %>

% odgovora „1 i više“

Tablica 18. U zadnjih mjesec dana koliko ti se često dogodilo sljedeće?

Baza: Postotak odgovora „nikad“

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj			Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine		
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Udario sam nekog učenika/učenicu.	63.1	75	49	65	61	38	52	55	59	67	71	60	66	67	61	64	67	47	65
Neki učenik/učenica je udario/la mene.	57.7	68	44	59	57	29	48	43	57	61	65	54	62	52	59	57	63	45	59
Namjerno sam gurnuo nekog učenika/učenicu.	58.7	66	49	60	59	38	52	55	57	61	53	59	60	57	57	60	64	51	60
Neki učenik/učenica je namjerno gurnuo mene.	49.4	57	40	49	55	29	44	43	50	50	50	50	49	42	49	50	56	35	51
Nazvao sam nekog učenika/učenicu pogrdnim imenom.	35.1	39	30	37	29	29	11	38	31	39	24	37	34	25	37	31	45	32	35
Neki učenik/učenica je nazvao/la mene pogrdnim imenom.	33.4	37	29	35	29	19	11	30	30	37	24	34	33	18	36	31	37	27	34
Ogovarao sam nekog učenika/učenicu.	23.7	14	36	24	24	19	7	28	22	26	15	22	26	18	23	22	35	17	24
Neki učenik/učenica je ogovarao/la mene.	20.6	14	30	23	12	14	19	13	19	23	06	18	24	12	20	21	31	14	22
Prijetio sam nekom učeniku/učenici.	79.1	85	71	81	77	43	44	73	82	81	65	79	82	73	80	83	74	60	82
Neki učenik/učenica je prijetio/la meni.	73.4	81	63	76	69	43	56	57	73	76	65	75	73	67	74	76	71	61	75

Tablica 19. U zadnjih mjesec dana koliko ti se često dogodilo sljedeće?

Baza: Postotak odgovora „nikad“

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Udarilo sam nekog učenika/učenicu.	63.1	64	66	60	59	67	62	65	65	65	51	64	69	53	67	56	69	43	41
Neki učenik/učenica je udario/la mene.	57.7	63	55	56	50	65	52	59	62	60	44	58	67	48	57	59	61	43	50
Namjerno sam gurnuo nekog učenika/učenicu.	58.7	60	55	62	56	61	57	61	59	60	53	61	67	50	55	37	64	42	39
Neki učenik/učenica je namjerno gurnuo mene.	49.4	51	42	56	42	57	48	52	48	51	42	50	59	41	48	49	53	39	36
Nazvao sam nekog učenika/učenicu pogrđnim imenom.	35.1	39	35	32	34	36	35	38	33	36	28	39	35	24	33	20	38	29	14
Neki učenik/učenica je nazvao/la mene pogrđnim imenom.	33.4	39	29	34	31	36	32	35	33	35	25	35	32	26	31	32	35	30	23
Ogovarao sam nekog učenika/učenicu.	23.7	25	18	29	25	22	27	23	22	23	29	25	18	10	26	27	23	27	27
Neki učenik/učenica je ogovarao/la mene.	20.6	22	15	26	20	21	19	22	19	21	20	24	18	6	21	22	19	25	23
Prijetio sam nekom učeniku/učenici.	79.1	81	77	79	81	78	76	80	87	82	65	85	78	68	79	54	84	69	45
Neki učenik/učenica je prijetio/la meni.	73.4	75	71	75	73	74	68	73	84	75	62	77	79	64	55	68	75	65	68

Tablica 20. U zadnjih mjesec dana koliko ti se često dogodilo sljedeće?

Baza: Postotak odgovora „1 ili više“

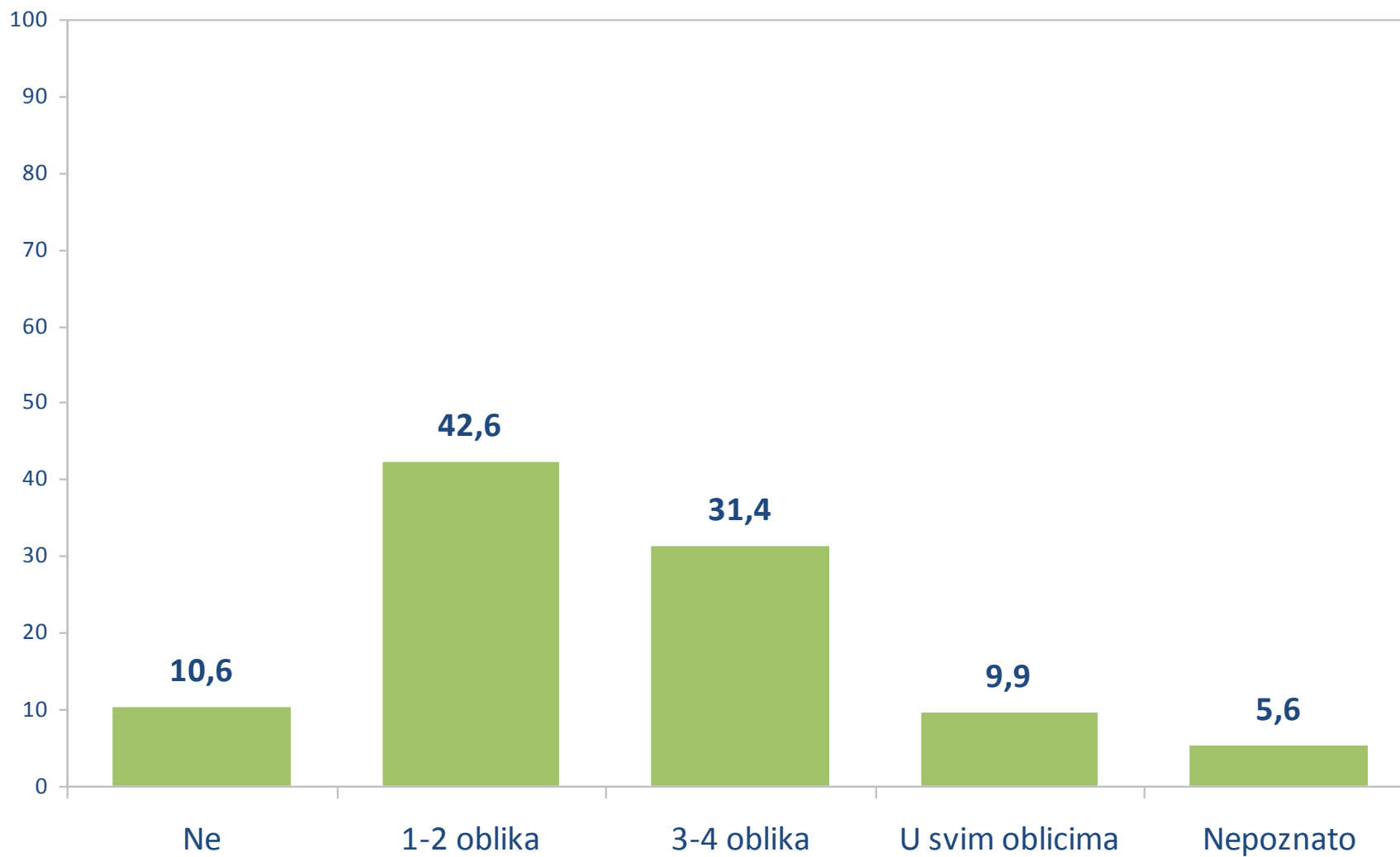
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Udarilo sam nekog učenika/učenicu.	36.6	25	51	35	39	62	48	45	40	33	29	40	34	33	38	36	33	53	35
Neki učenik/učenica je udario/la mene.	41.7	32	55	41	42	71	52	55	42	39	35	45	38	48	40	43	37	55	40
Namjerno sam gurnuo nekog učenika/učenicu.	40.1	33	50	39	40	62	48	45	41	38	47	40	39	43	42	38	35	49	39
Neki učenik/učenica je namjerno gurnuo mene.	50.0	43	59	50	44	71	56	57	49	49	50	49	50	58	50	50	44	65	49
Nazvao sam nekog učenika/učenicu pogrdnim imenom.	64.3	60	69	62	71	71	89	63	68	61	74	63	66	75	62	69	55	68	64
Neki učenik/učenica je nazvao/la mene pogrdnim imenom.	65.7	62	70	64	71	76	89	68	69	62	74	65	66	80	63	69	62	71	65
Ogovarao sam nekog učenika/učenicu.	75.7	86	63	76	75	81	93	73	78	74	85	77	73	82	76	78	65	83	75
Neki učenik/učenica je ogovarao/la mene.	76.4	84	66	75	82	76	81	78	79	74	91	79	72	87	78	75	65	83	76
Prijetio sam nekom učeniku/učenici.	20.0	14	28	18	21	57	56	23	18	18	32	20	17	25	19	17	24	39	18
Neki učenik/učenica je prijetio/la meni.	26.3	18	37	24	31	57	44	43	26	23	35	24	27	33	25	24	29	39	25

Tablica 21. U zadnjih mjesec dana koliko ti se često dogodilo sljedeće?

Baza: Postotak odgovora „1 ili više“

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Udarilo sam nekog učenika/učenicu.	36.6	35	34	40	41	32	38	35	35	34	49	36	30	47	33	44	30	57	59
Neki učenik/učenica je udario/la mene.	41.7	36	45	44	50	34	47	40	38	40	54	41	32	51	43	41	38	56	50
Namjerno sam gurnuo nekog učenika/učenicu.	40.1	39	44	37	44	37	42	38	40	39	47	37	32	50	43	63	35	57	61
Neki učenik/učenica je namjerno gurnuo mene.	50.0	48	57	44	58	43	51	47	51	49	58	49	40	59	52	51	47	60	64
Nazvao sam nekog učenika/učenicu pogrđnim imenom.	64.3	60	64	68	66	63	65	62	67	63	72	60	64	76	67	80	61	71	86
Neki učenik/učenica je nazvao/la mene pogrđnim imenom.	65.7	60	69	66	69	63	68	64	66	64	75	64	67	73	69	68	64	70	77
Ogovarao sam nekog učenika/učenicu.	75.7	73	82	71	74	77	73	76	77	77	71	75	81	89	74	73	76	73	73
Neki učenik/učenica je ogovarao/la mene.	76.4	76	84	69	78	75	78	75	78	76	77	74	79	91	71	73	78	72	68
Prijetio sam nekom učeniku/učenici.	20.0	18	22	20	18	22	23	20	13	18	34	14	20	32	21	41	15	31	50
Neki učenik/učenica je prijetio/la meni.	26.3	24	29	25	27	26	31	26	16	24	38	23	20	36	45	32	24	35	32

Slika 11. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – počinitelj

Tablica 22. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – počinitelj

Baza: Ukupna ciljane populacija

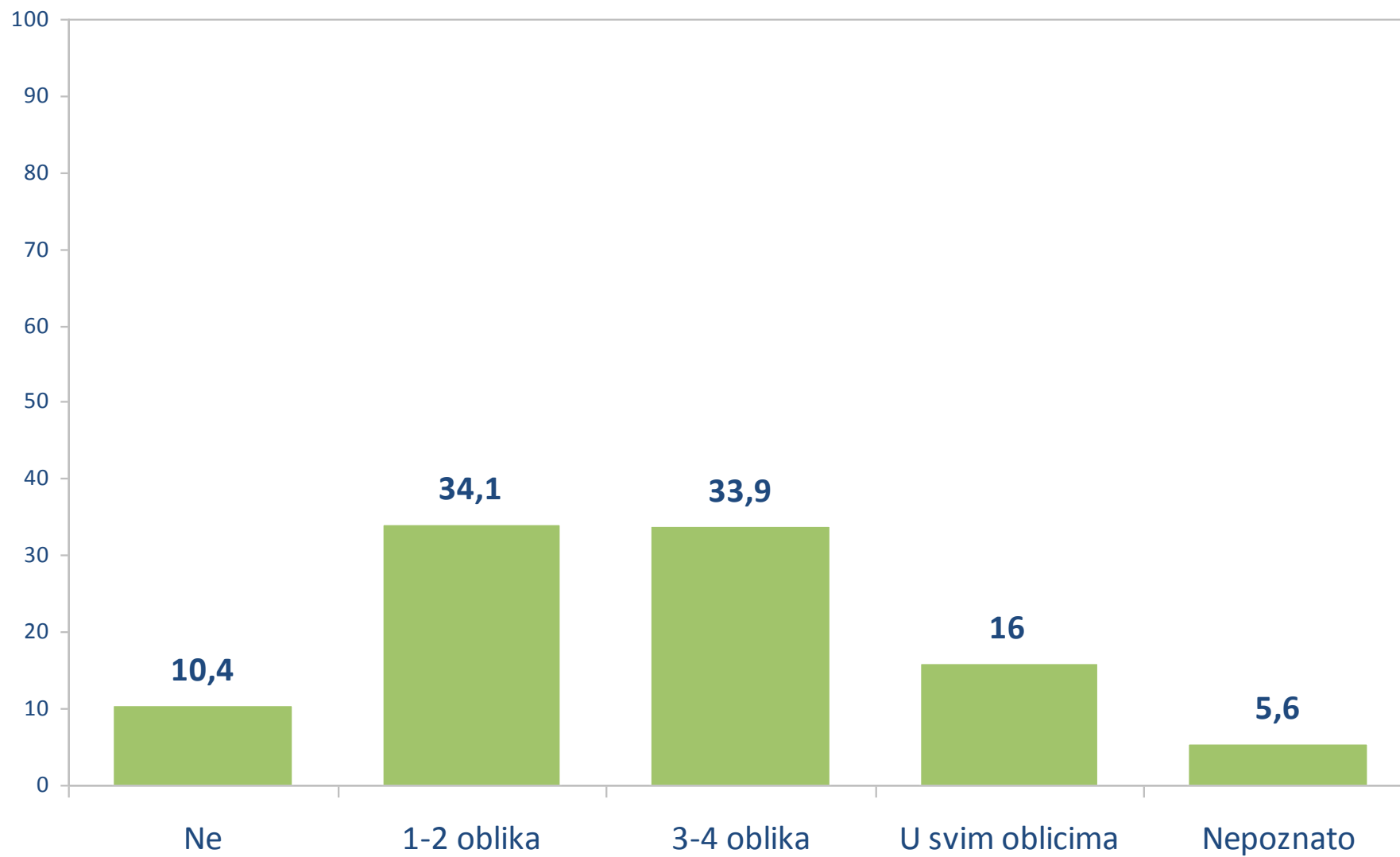
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji			Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine		
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.00		0.07			0.57			0.04			0.07				0.00		
Ne	10.6	8	14	11	9	10	4	10	11	11	3	9	13	7	9	9	22	8	11
1-2 oblika	42.6	52	31	44	40	19	22	30	41	46	41	46	38	38	44	43	37	30	44
3-4 oblika	31.4	28	34	32	30	19	41	28	35	29	26	28	38	40	31	35	22	35	31
U svim oblicima	9.9	7	15	9	9	38	33	15	9	8	21	11	5	10	10	7	12	22	8
Nepoznato	5.6	5	6	4	12	14		18	4	6	9	6	5	5	6	5	7	5	5
Total		100%																	

Tablica 23. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – počinitelj

Baza: Ukupna ciljane populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.47			0.00		0.13			0.00		0.03					0.00		
Ne	10.6	12	8	13	9	12	11	12	8	10	14	12	5	3	19	2	11	9	9
1-2 oblika	42.6	44	44	40	43	42	43	44	42	44	32	43	57	38	26	39	47	30	18
3-4 oblika	31.4	31	33	30	37	26	29	29	42	32	28	33	26	34	31	29	29	39	39
U svim oblicima	9.9	7	11	10	7	12	10	11	5	8	21	7	7	18	14	22	7	17	23
Nepoznato	5.6	5	5	7	4	7	7	6	4	6	5	5	4	7	10	7	5	5	11
Total		100%																	

Slika 12. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – žrtva

Tablica 24. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – žrtva

Baza: Ukupna ciljana populacija

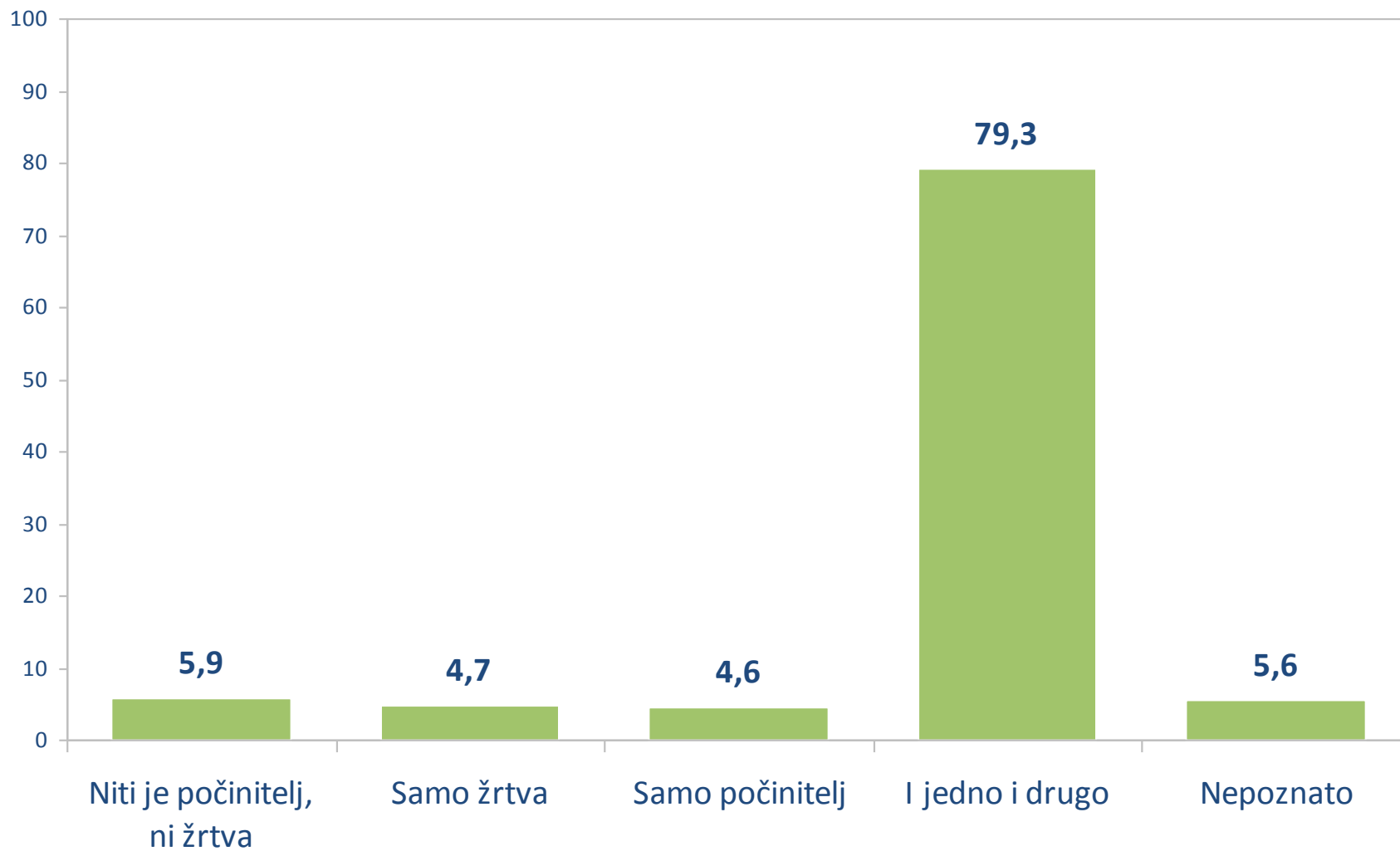
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji			Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine		
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.00		0.03			0.17			0.78			0.12				0.01		
Ne	10.4	8	14	11	7	10	7	10	9	12	3	9	11	8	10	9	19	8	11
1-2 oblika	34.1	42	23	35	33	10	30	15	36	35	24	36	34	20	37	35	31	22	36
3-4 oblika	33.9	36	32	34	33	19	30	25	36	34	47	32	35	42	32	37	27	35	34
U svim oblicima	16.0	9	25	15	15	48	33	33	14	14	18	16	14	25	15	14	16	30	14
Nepoznato	5.6	5	6	4	12	14		18	4	6	9	6	5	5	6	5	7	5	5
Total		100%																	

Tablica 25. Sudjelovanje u nekom od oblika nasilja – žrtva

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.01			0.00		0.04			0.00		0.18					0.10		
Ne	10.4	15	5	13	8	13	8	13	8	10	13	11	9	2	12	12	10	9	14
1-2 oblika	34.1	34	36	32	30	38	33	34	36	36	22	35	45	32	29	29	37	25	18
3-4 oblika	33.9	33	35	33	40	28	33	30	43	34	33	36	30	35	24	34	33	40	34
U svim oblicima	16.0	14	19	14	17	15	19	17	9	14	27	13	13	24	26	17	14	21	23
Nepoznato	5.6	5	5	7	4	7	7	6	4	6	5	5	4	7	10	7	5	5	11
Total		100%																	

Slika 13. Segmentacija učenika s obzirom na iskustva vezana uz nasilje

Tablica 26. Segmentacija učenika s obzirom na iskustva vezana uz nasilje

Baza: Ukupna ciljana populacija

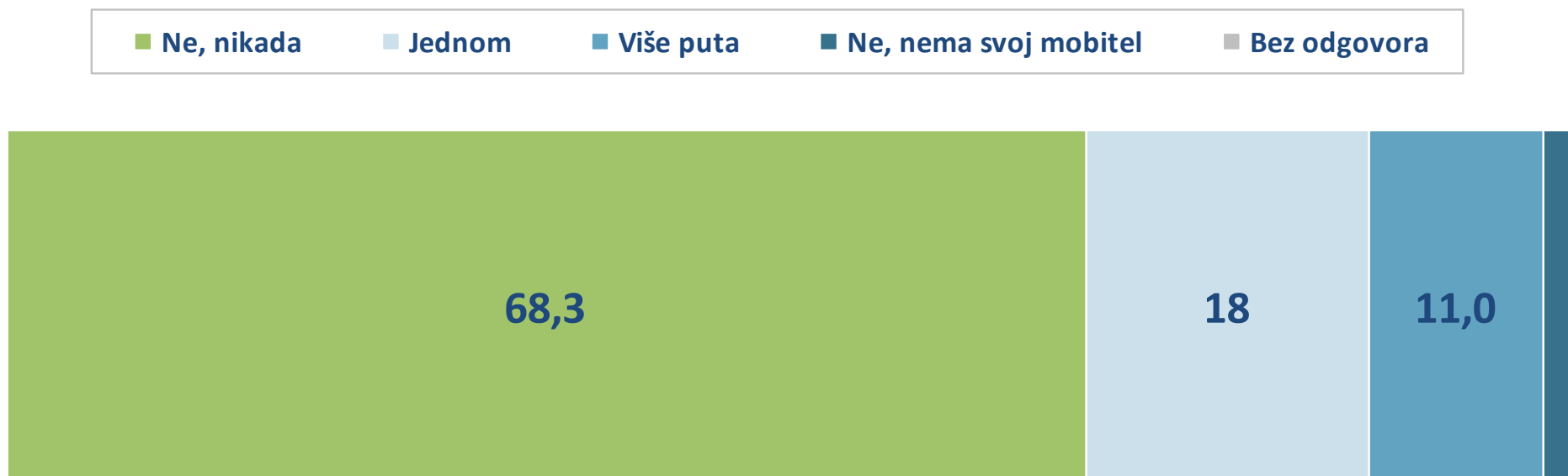
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.01		0.18			0.97				0.95			0.63				0.99	
Niti je počinitelj, ni žrtva	5.9	3	10	6	4	10	4	5	5	7		5	7	5	5	6	10	3	6
Samo žrtva	4.7	5	4	5	4			5	6	4	3	4	6	2	5	3	12	5	5
Samo počinitelj	4.6	5	4	5	3		4	5	4	5	3	4	4	3	5	3	8	5	5
I jedno i drugo	79.3	82	76	80	77	76	93	68	81	78	85	81	78	85	80	83	63	82	79
Nepoznato	5.6	5	6	4	12	14		18	4	6	9	6	5	5	6	5	7	5	5
Total		100%																	

Tablica 27. Segmentacija učenika s obzirom na iskustva vezana uz nasilje

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.01			0.07		0.31			0.75		0.99					0.99		
Niti je počinitelj, ni žrtva	5.9	9	2	7	4	8	6	6	5	5	8	7	1	2	7	2	6	5	9
Samo žrtva	4.7	3	5	6	5	5	6	5	3	5	6	5	4	1	12		5	3	
Samo počinitelj	4.6	5	2	6	4	5	3	6	3	5	5	4	7		5	10	5	3	5
I jedno i drugo	79.3	78	85	74	83	76	80	76	86	80	76	79	83	90	67	80	79	83	75
Nepoznato	5.6	5	5	7	4	7	7	6	4	6	5	5	4	7	10	7	5	5	11
Total		100%																	

Slika 14. Jesi li ikad dobio/la uvredljivu ili prijeteću poruku na mobitel?

Tablica 28. Jesi li ikad dobio/la uvredljivu ili prijeteću poruku na mobitel?

Baza: Ukupna ciljana populacija

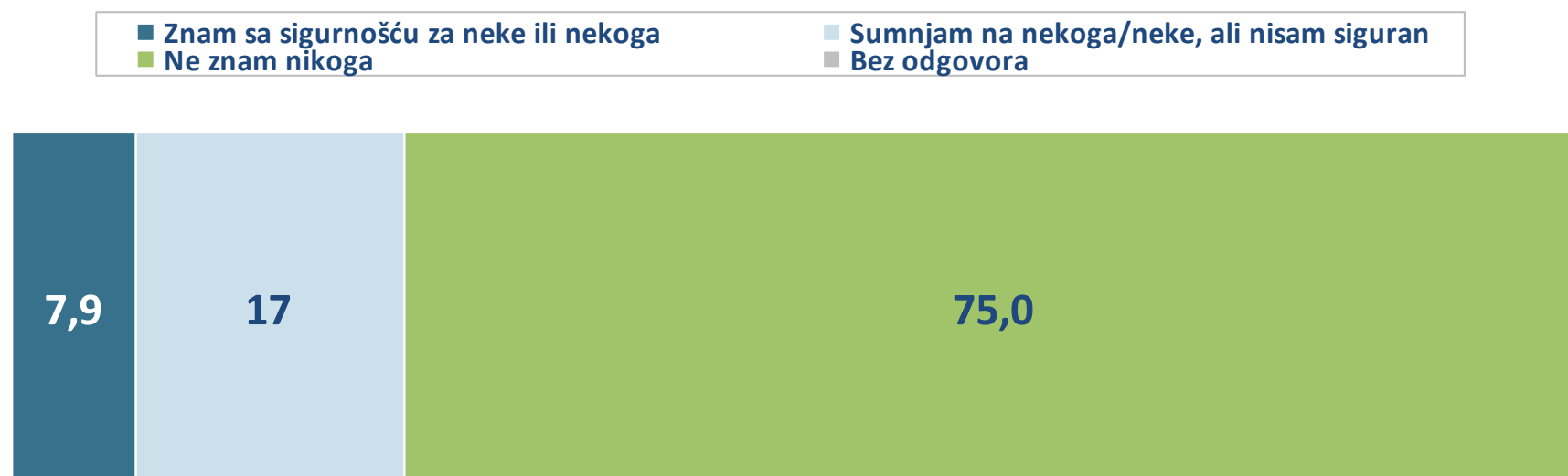
	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.10		0.06			0.55				0.97			0.16				0.23	
Ne, nikada	68.3	66	72	72	54	57	44	53	66	73	62	69	67	53	71	69	67	56	70
Jednom	18.0	20	14	16	27	19	11	23	22	15	21	17	20	17	16	20	22	26	17
Više puta	11.0	11	10	10	17	5	30	23	10	9	15	11	10	25	10	10	7	13	11
Ne, nema svoj mobitel	2.4	2	4	2	2	19	11	3	2	2		3	1	5	2	2	3	5	2
Bez odgovora	0.3	0	0	0			4			0	3		0		1				0
Total		100%																	

Tablica 29. Jesi li ikad dobio/la uvredljivu ili prijeteću poruku na mobitel?

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.93			0.04		0.59			0.14		0.44					0.47		
Ne, nikada	68.3	72	67	67	73	64	64	71	70	70	61	72	67	63	52	61	70	72	45
Jednom	18.0	16	18	20	17	19	23	15	18	18	16	19	18	23	17	5	18	19	11
Više puta	11.0	10	13	10	7	14	10	12	9	10	18	7	15	13	21	27	10	7	32
Ne, nema svoj mobitel	2.4	2	2	3	2	2	3	2	3	2	5	2		2	7	7	2	2	11
Bez odgovora	0.3	0		0		1	0			0		0			2		0		
Total		100%																	

Slika 15. Znaš li nekoga iz tvog razreda tko šalje takve poruke?

Tablica 30. Znaš li nekoga iz tvog razreda tko šalje takve poruke?

Baza: Ukupna ciljane populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.50		0.86			0.59				0.42			0.70				0.00	
Znam sa sigurnošću za neke ili nekoga	7.9	7	9	7	7	29	30	15	5	7	9	5	9	17	7	5	13	16	7
Sumnjam na nekoga/neke, ali nisam siguran	17.0	18	15	16	21	10	26	15	19	15	26	17	16	17	17	18	14	27	16
Ne znam nikoga	75.0	75	76	76	71	62	44	70	76	77	65	77	74	67	77	76	73	57	78
Bez odgovora	0.1		0	0					0				0			1			0
Total		100%																	

Tablica 31. Znaš li nekoga iz tvog razreda tko šalje takve poruke?

Baza: Ukupna ciljane populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.97			0.53		0.73			0.93		0.84					0.93		
Znam sa sigurnošću za neke ili nekoga	7.9	9	7	8	7	8	8	8	7	8	9	6	6	3	19	24	8	6	14
Sumnjam na nekoga/neke, ali nisam siguran	17.0	15	17	19	19	15	18	15	22	17	16	18	16	19	12	20	17	15	20
Ne znam nikoga	75.0	76	76	74	73	76	74	77	70	75	75	76	78	77	69	56	75	79	66
Bez odgovora	0.1	0				0			1	0							0		
Total		100%																	

Slika 16. Jesi li ikada dobio/dobila poruku koja govori loše o drugima?

Tablica 32. Jesi li ikada dobio/dobila poruku koja govori loše o drugima?

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji			Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard			Pripadnik nacionalne manjine			
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.00		0.12			0.00			0.60			0.18			0.05			
Ne, nikada	36.3	29	47	38	31	19	19	18	38	38	32	39	33	23	39	34	42	22	39
Jednom	20.9	20	22	22	16	14	4	13	18	25	26	21	19	15	21	24	17	25	20
Više puta	42.7	50	31	40	53	62	78	68	44	37	41	40	47	62	40	42	41	53	41
Bez odgovora	0.1	0				5		3					0						
Total	100%																		

Tablica 33. Jesi li ikada dobio/dobila poruku koja govori loše o drugima?

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.33			0.00		0.97			0.75		0.00					0.30		
Ne, nikada	36.3	40	35	34	40	33	36	37	35	35	41	41	23	25	36	27	37	39	25
Jednom	20.9	19	25	18	25	17	23	20	20	21	18	23	21	22	14	5	22	17	16
Više puta	42.7	40	40	48	35	50	40	43	45	43	42	36	55	53	50	68	41	44	59
Bez odgovora	0.1			0	0		0			0							0		
Total	100%																		

Slika 17. Jesi li ikada dobio/la neki sadržaj putem Interneta koji ti je izazvao neugodu ili te je na bilo koji način uznemirilo?

Tablica 34. Jesi li ikada dobio/la neki sadržaj putem Interneta koji ti je izazvao neugodu ili te je na bilo koji način uznemirilo?

Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Ostrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
sig		0.00		0.18			0.09				0.56			0.03				0.03	
Ne, nikada	43.0	39	48	44	39	33	33	33	36	49	47	46	39	32	46	35	53	26	45
Jednom	23.9	25	23	25	19	10	11	28	25	24	15	25	24	20	21	33	23	34	23
Više puta	30.4	34	24	28	41	24	44	35	37	25	38	27	35	45	30	31	21	31	30
Ne koristim Internet	2.6	1	5	2	1	33	11	5	2	2		2	1	2	3	1	2	9	2
Bez odgovora	0.1		0	0						0			0	2					0
Total		100%																	

Tablica 35. Jesi li ikada dobio/la neki sadržaj putem Interneta koji ti je izazvao neugodu ili te je na bilo koji način uznemirilo?

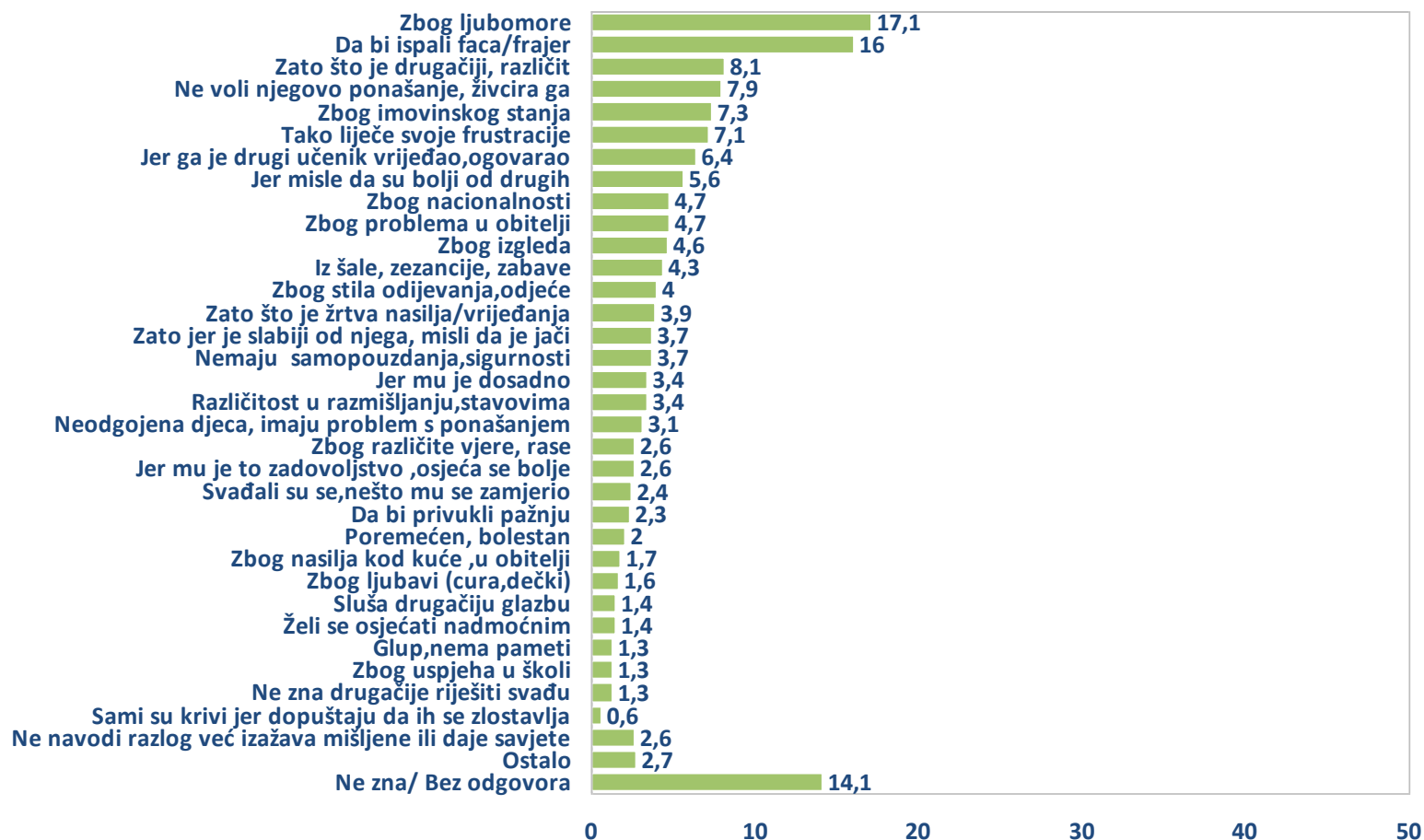
Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
sig		0.25			0.02		0.47			0.95		0.81					0.09		
Ne, nikada	43.0	50	39	41	46	40	45	44	35	42	46	42	44	44	38	37	41	56	30
Jednom	23.9	21	28	21	27	21	26	21	28	24	24	27	18	28	12	20	26	18	18
Više puta	30.4	25	30	35	25	35	26	32	34	31	27	29	37	27	43	34	31	23	41
Ne koristim Internet	2.6	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1		7	10	2	3	11
Bez odgovora	0.1			0		0		0		0		0					0		
Total		100%																	

3.7 Percepcija uzroka nasilja

Jedan od ciljeva istraživanja bilo je propitati što učenici vide kao uzroke nasilja među njima. Učenici navode različite moguće uzroke nasilja, a najviše učenika je kao uzroke nasilja među vršnjacima izdvojilo ljubomoru te želja da se ispadne „faca“. Ljubomoru češće navode učenice nego učenici.

Slika 18. Što ti misliš zbog čega jedan učenik zlostavlja drugog učenika? Pod zlostavljanjem se ne misli samo na tjelesno nasilje već i na izrugivanje, vrijeđanje i sl.

Tablica 36. Što ti misliš zbog čega jedan učenik zlostavlja drugog učenika? Pod zlostavljanjem se ne misli samo na tjelesno nasilje već i na izrugivanje, vrijeđanje i sl.

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Naziv škole:																	
		Strukovna škola,	i turistička škola	Franje Tuđmana Opća gimnazija,	Obrtnička škola,	UŠ brace Radić	Frankoovana	SŠ Otočac	SŠ Pakrac	OŠ	Štenjevec Gratička škola u	UŠ tra Kaje Adžića,	UŠ Dr. Jure Turića,	OŠ Žitnjak odgoj i obrazovanje	OŠ Frana Galovića	OŠ Lipik	18. Gimnazija		
N	700	39	43	29	35	47	45	19	41	46	32	52	47	42	44	12	45	36	46
Da bi ispali faca/frajer	16.0	26	19	17	20	19	22	16	2	15	28	10	13	14	23	25	11	14	7
Zbog ljubomore	17.1	8	44	21	20	9	29	21	22	17	31		19	17	11	25	16	11	4
Zato što je drugačiji, različit	8.1		9	14	9	2	13	5	15	9	13	12	4	10			7	14	9
Zbog imovinskog stanja	7.3	3	7	10	3	9	13	11	7	7	6	4	15		5		7	14	9
Zbog nacionalnosti	4.7		7	17		4	9	5	5	7		2	6	2			4	8	7
Zato što je žrtva nasilja/vrijeđanja	3.9	10	7	3	6	2	2			7		4	11	2			4		4
Zbog problema u obitelji	4.7	8	7	10	6	4		5	2	11	9	2	4	2	2		4	3	4
Jer misle da su bolji od drugih	5.6		14	10		6	4	11	7	2	16	2	2	17	2		4		4
Iz šale ,zezancije,zabave	4.3		2			2	7		7	9		12			9		9		9
Jer mu je dosadno	3.4	3	7	3	3	4					3	2	4		7	8	7	6	7
Zato jer je slabiji od njega,misli da je jači	3.7	3	5		6	4	2	16		2	6		2	10		8	4	8	2
Zbog izgleda	4.6		5	14	3	4	4	5	2	4		12	9	2	2		4		7
Tako liječe svoje frustracije,osobne probleme	7.1		5	3	11	13	2		10	15	9	8	6	5	2		7	6	15
Zbog stila odijevanja,odjeće	4.0		9	7	3		4	11	2	2	6	8	2	5	5		2	6	2
Neodgojena djeca,imaju problem s ponašanjem	3.1				3	4			7	11	3	2	2	7	2		4		4
Jer ga je drugi učenik vrijeđao,ogovarao,izazivao	6.4		12	10	3	9	13			7	3		13	5	11	17	7	11	
Ne voli njegovo ponašanje,ne voli ga,živcira ga	7.9			10		4	11	21	12	4	9	6	9	5	9	8	22	6	11
Nemaju samopouzdanja,sigurnosti	3.7			7	11	2			7	9				5	5		11		7
Različitost u razmišljanju,stavovima	3.4			7			4		5	4	13	6	2	2			2	3	11
Ostalo	25.3	15	30	17	31	9	24	16	17	20	19	31	21	24	34	33	40	33	37
Ne zna / Bez odgovora	14.1	38		7	17	28	16	11	20	7	3	23	11	7	16	8	2	17	15

Tablica 37. Što ti misliš zbog čega jedan učenik zlostavlja drugog učenika? Pod zlostavljanjem se ne misli samo na tjelesno nasilje već i na izrugivanje, vrijeđanje i sl.

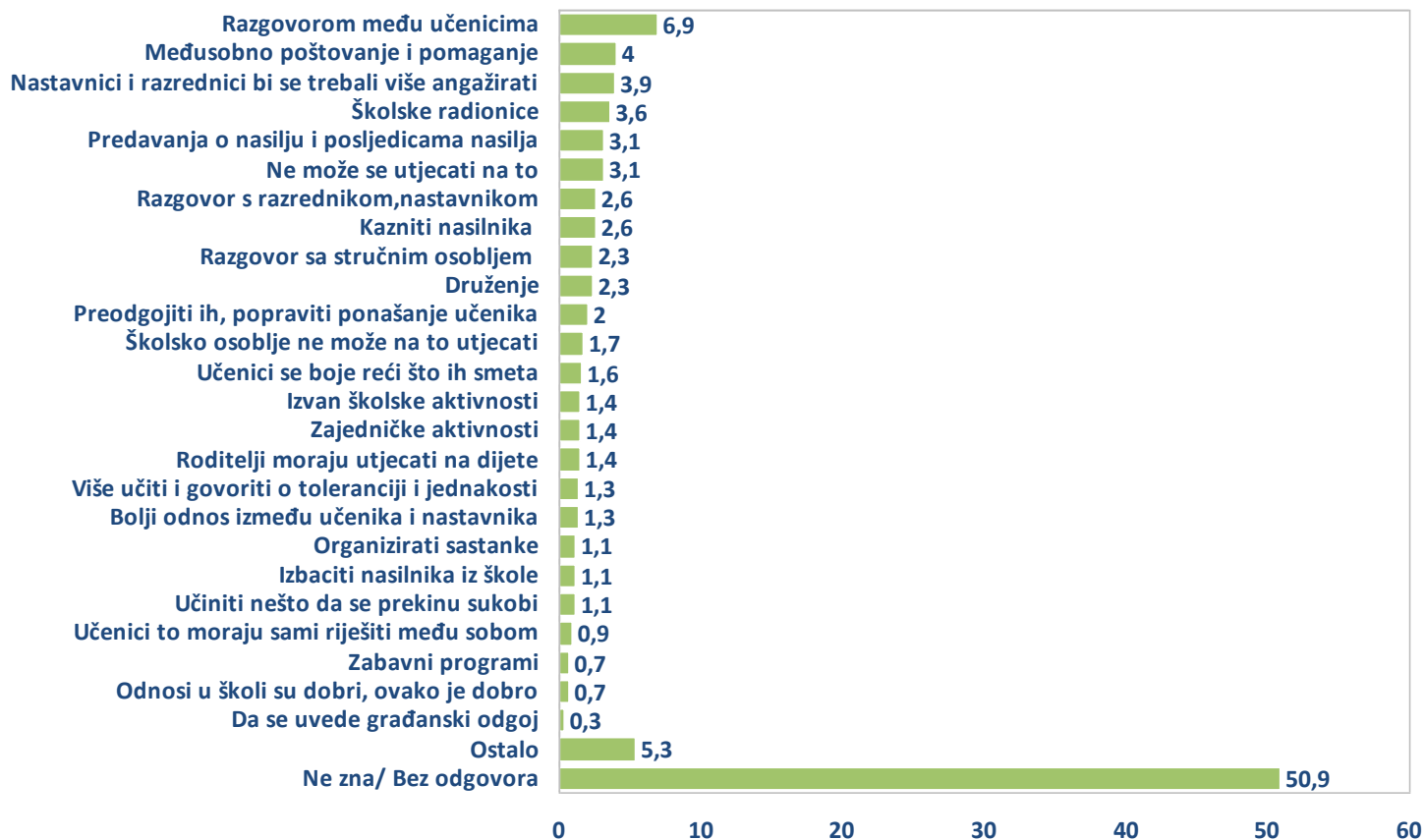
Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljano populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelji				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard				Pripadnik nacionalne manjine	
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Da bi ispali faca/frajer	16.0	18	13	16	17	5	15	20	17	15	18	17	15	23	16	16	13	21	16
Zbog ljubomore	17.1	22	11	17	20	5	4	8	16	19	18	16	20	8	17	21	16	19	17
Zato što je drugačiji, različit	8.1	9	7	8	11		11	5	6	10	9	8	8	7	7	9	12	5	9
Zbog imovinskog stanja	7.3	9	5	7	9	5		10	6	8	15	8	5	3	9	5	7	6	7
Zbog nacionalnosti	4.7	5	4	5	4	5		5	4	5	9	4	5	5	6	5		4	5
Zato što je žrtva nasilja/vrijeđanja	3.9	2	6	5	1		4	8	3	4	6	3	4	2	4	5	2	1	4
Zbog problema u obitelji	4.7	5	4	4	8			3	3	6		4	6	3	5	5	5	3	5
Jer misle da su bolji od drugih	5.6	7	5	6	4		4	10	6	5	3	6	6	5	5	8	3	5	6
Iz šale ,zezancije,zabave	4.3	4	5	4	3	10	7	5	4	4	12	4	4	7	4	6		5	4
Jer mu je dosadno	3.4	4	3	3	2	5	4	8	5	2	3	3	4	3	4	3	2	1	4
Zato jer je slabiji od njega,misli da je jači	3.7	2	6	4	4			3	3	4	3	4	3	2	4	5	3	1	4
Zbog izgleda	4.6	4	4	4	7	10	4	5	3	5	9	4	4	5	5	3	1	8	4
Tako liječe svoje frustracije,osobne probleme	7.1	9	5	7	9	5	15	15	7	6	12	7	7	15	6	9	2	4	8
Zbog stila odijevanja,odjeće	4.0	5	2	4	5	5		13	3	4		4	4	3	5	2	3	5	4
Neodgojena djeca,imaju problem s ponašanjem	3.1	3	2	3	3			3	4	3		3	4		3	3	5	1	3
Jer ga je drugi učenik vrijeđao,ogovarao,izazivao	6.4	8	5	7	3	5	4	5	6	7	6	8	5	3	7	5	9	6	6
Ne voli njegovo ponašanje,ne voli ga,živcira ga	7.9	9	6	7	14	5	4	10	6	9	9	5	11	10	8	6	8	8	8
Nemaju samopouzdanja,sigurnosti	3.7	5	2	4	5		4	3	5	3		3	5	2	4	3	5	4	4
Različitost u razmišljanju,stavovima	3.4	4	2	3	5		4	5	3	3		2	5	2	4	4	2	1	4
Ostalo	25.3	26	23	25	23	48	26	28	24	26	21	24	27	32	24	24	27	25	25
Ne zna / Bez odgovora	14.1	12	18	14	13	24	26	13	15	13	21	13	14	15	15	12	13	18	13

3.8 Preporuka za razvoj boljih odnosa u školi

I na samom kraju su učenici zamoljeni da predlože kako bi oni uz potporu školskog osoblja mogli pridonijeti razvoju boljih odnosa u školi. Polovina učenika ne može samostalno predložiti niti jedan prijedlog. Neki od prijedloga koje učenici navode su razgovori, međusobno poštovanje i pomaganje te veći angažman nastavnika i razrednika.

Slika 19. Imaš li neki prijedlog kako bi učenici uz potporu školskog osoblja mogli pridonijeti razvoju boljih odnosa u školi.

Tablica 38. Imaš li neki prijedlog kako bi učenici uz potporu školskog osoblja mogli pridonijeti razvoju boljih odnosa u školi.

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Spol		S kime žive			Odnosi u obitelj				Najviši stupanj obrazovanja roditelja			Obiteljski životni standard			Pripadnik nacionalne manjine		
		Ženski	Muški	S oba roditelja	S jednim roditeljem	Nešto drugo	Loši ili izrazito loši	Osrednji	Dobri	Izrazito dobri	OŠ	SSS	VS	Lošiji od drugih	Jednak kao i kod drugih	Nešto bolji od drugih	Mnogo bolji od drugih	Da	Ne
N	700	383	283	561	112	21	27	40	237	395	34	358	279	60	374	173	86	77	610
Školske radionice	3.6	4	2	3	5			3	5	3	3	3	4	2	4	3	3	3	4
Razgovorom među učenicima	6.9	9	4	8	4			5	9	6	3	7	8	3	5	13	5	10	6
Predavanja o nasilju i posljedicama nasilja	3.1	4	2	4	2			5	2	4		3	5	2	3	3	3	1	3
Ne može se utjecati na to	3.1	3	2	3	4	5	22	3	2	3		4	3	12	2	3	1	6	3
Međusobno poštovanje i pomaganje	4.0	5	3	4	7				4	5	3	5	3	3	5	3	5	4	4
Nastavnici i razrednici bi se trebali više angažirati	3.9	4	4	4	5		7	5	2	5	3	4	4	3	5	1	6	4	4
Ostalo	28.9	31	27	28	34	29	15	38	25	31	29	28	31	22	28	35	24	23	30
Ne zna / Bez odgovora	50.9	45	58	52	44	67	56	48	55	48	62	51	47	55	52	43	57	51	51

Tablica 39. Imaš li neki prijedlog kako bi učenici uz potporu školskog osoblja mogli pridonijeti razvoju boljih odnosa u školi.

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljana populacija

	Total	Regija			Škola		Uspjeh u prethodnom razredu			Ocjena iz vladanja		Broj neopravdanih sati					Izrečene mjere		
		Lika	Slavonija	Zagreb	OŠ	SŠ	Dobar ili niže	Vrlo dobar	Izvrstan	Uzorno	Dobro ili loše	Niti jedan	1	2-4	5-10	Više od 10	Niti jedna	Opomena	Ukor ili strože
N	700	205	264	231	339	361	215	308	141	592	106	373	94	88	42	41	538	115	44
Školske radionice	3.6	3	6	1	2	5	3	4	4	4		4		6	7		4	2	
Razgovorom među učenicima	6.9	6	6	8	9	5	6	6	11	7	6	8	6	6	2	7	8	4	2
Predavanja o nasilju i posljedicama nasilja	3.1	4	2	3	3	3	1	4	6	4		4	6	2			4	2	
Ne može se utjecati na to	3.1	2	3	4	1	5	3	3	2	3	4	2	2	3	5	10	3	4	7
Međusobno poštovanje i pomaganje	4.0	5	3	4	6	2	4	3	5	4	6	5	1	6		5	4	3	5
Nastavnici i razrednici bi se trebali više angažirati	3.9	6	3	3	4	4	3	3	7	4	3	4	3	6	2	5	4	4	2
Ostalo	28.9	27	29	30	33	25	23	29	40	31	19	30	30	22	24	27	30	24	20
Ne zna / Bez odgovora	50.9	50	54	48	45	56	61	51	33	48	65	49	54	56	60	49	48	59	64

4 Zaključci

Škola je sastavni dio djetetovog života i odrastanja, u njoj provode značajan dio svojeg vremena i ona je neizostavna okosnica njihovih života u vrijeme odrastanja. U kontekstu ovog istraživanja glavni cilj bio je utvrditi u kojoj mjeri se učenici susreću sa sukobima i nasiljem u školi i koja su njihova osobna iskustva i stavovi vezani uz vršnjačko nasilje.

Ogovaranje je najprisutniji oblik neprimjerenog ponašanja među učenicima koji se može, ali i ne mora okarakterizirati kao nasilje. Ako se ogovaranje definira kao namjerno iznošenje neistine o pojedincima kada ti pojedinci nisu ili jesu prisutni, a da se usto i ponavlja prema jednoj ili više osoba, tada bi se ogovaranje moglo podrazumijevati nasiljem. Osim što se može podrazumijevati nasiljem, može biti i uzrok daljnjeg nasilja (u vidu osvete osobe koja je ogovarana). Sami učenici su svjesni sveprisutnosti ogovaranja među njima te su sami ogovarali ili bili ogovarani u posljednjih mjesec dana. Velika većina učenika (njih 3/4) navela je kako je barem jednom bila ogovarana ili su oni nekoga ogovarali. Po učestalosti pojavnosti slijedi vrijeđanje. S obzirom da se neki oblik sukoba definirao kao nasilje ukoliko postoji opetovanje, namjera i neravnopravni omjer snaga ne mora nužno značiti da se svako ogovaranje može okarakterizirati kao nasilje među vršnjacima, ali postoji široka podloga da učenici budu žrtve ili nasilnici neverbalnog nasilja kao što je ogovaranje ili vrijeđanje. Općenito neverbalno nasilje je više prisutno od fizičkog nasilja, koje je rjeđe zastupljeno među učenicima, ali nije zanemarivo. Više od polovine učenika nije se našlo unutar nekog fizičkog sukoba u posljednjih mjesec dana, ali 1 od deset učenika se u toj situaciji našlo više od 5 puta. Što ukazuje da je fizičko rješavanje sukoba prisutno među mladima te da svakako treba i dalje raditi na razvijanju vještina rješavanja sukoba i nesuglasica među mladima i osvještavanju problema nasilja ne samo fizičkog nego i svih ostalih oblika nasilja. U prilog tome svakako ide i činjenica da su učenici otvoreni za učenje o temama vezana uz mirovne teme.

Područje koje predstavlja izazove u radu je elektroničko nasilje kao prostor u kojem je nasilje prisutno, a od strane škole ga je gotovo nemoguće kontrolirati, tako da je jedina mogućnost koju sustav ima edukacija učenika da prepoznaju kada netko vrši nasilje nad njima ili kada oni vrše nasilje nad nekim te ih ohrabrivati da takve oblike nasilja prijavljuju. Važno je istaknuti kako su učenici u većini slučajeva i žrtve i nasilnici, odnosno kako se manji dio učenika može okarakterizirati samo kao „žrtva“ ili kao „nasilnik“ nego kako većina njih koristi neke od oblika nasilja kao način rješavanja međusobnih nesuglasica i sukoba te kako su ujedno i žrtve istih. Što dodatno ukazuje kako ih je potrebno dodatno osvještavati i educirati o tome što je sve nasilje i

kako rješavati nesuglasice mirnim putem. Predrasude prema pojedinim skupinama učenika predstavljaju moguć uzrok nasilja među vršnjacima, a nažalost one su prisutne među djecom i mladima, posebice prema Romima te djecom s poteškoćama u ponašanju. Potrebno je nastaviti sa senzibiliziranjem učenika prema Drugom i Drugačijem kako bi se one koji ne pripadaju većini bolje razumjelo te kako bi se razina socijalne distance i predrasude prema tim skupinama smanjile.

T

this material has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this material are the sole responsibility of Center for Peace Studies and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Ovaj materijal nastao je uz financijsku podršku Europske unije. Za sadržaj je isključivo odgovoran Centar za mirovne studije i ne može se smatrati službenim stavom Europske unije.

